

Sultan II. Abdülhamid'in dini ve millî konularla hâssasiyeti

(20)

Fransa, İngiltere ve İtalyada oynamamasına

Sultan II. Abdülhamid, batı memleketlerinde gerek dini, gerekse millî hislerimizi incitecek yayılara karşı son derece hassas davranışır ve icap eden tepkiyi şiddetle gösterir, müdahalesinde ısrar eder ve müspet notice almadan işin içini bırakmazdır.

Dışişleri Bakanlığı arşivlerinde, Sultan Abdülhamid'in, ~~ısrarı~~ ki

verdiğinde ~~değerli~~ ~~ve değerli~~ hassasiyeti kadar, sözünü kabul ettirmek-teki kudretini ~~hesab~~ ispatlayan dikkate değer belgeler vardır. Örnek olarak bu belgelerden birkaç tanesini takdim edeceğim.

Fransa'da II. Cumhuriyet ~~devrinde~~ Sadi Carnot'ın Cumhurbaşkanlığı sırasında, Fransanın tanınmış yazarlarından ve Fransız Akademisi üyelerinden, Marki de Bonnier, "Muhammed" ismiyle manzum bir dram yazmış, bunu Komedîe Française (Comédie Française) kabul ettirmiştir (1880), programına alarak ve sahne provalarına başlattırmıştır (1890).

Piyes, Hazreti Muhammedi sahnede belirttiği gibi, Resul-ü Ekrem'in şahsiyetini ve İslâm dinini ~~tanımamak~~ aşağılatan bölümleri içermektedir. Sultan Abdülhamid'in müdahalesi, piyesi, sadece Komedîe Française'de yasaklatmakla kalmamış, Fransadaki bütün tiyatrolarda da sahnenelenmesini menettirmiştir. İslâmiyete karşı beslediği düşmanlık ~~extravagant~~ hislerini ve dînî taassubunu, edebî bir kılığa bürüyerek aşağı vurmak isteyen yazar, Marki de Bonnier, emeline nail olamayınca, piyesini İngiltere'de oynatmak yolunu aramış, ~~ve~~ o devrin (1890) tanınmış İngiliz aktörlerinden Irving, ~~ve~~ anlaşmış ve oyun Londra'nın Lyceum tiyatrosunda sahnenelenmek hazırlığına girişılmıştır. İngiltere'de Kraliçe Victoria devridir ve Lord Salisbury Mariciye Nazırıdır. Sultan Abdülhamid derhal buraya da müdahale etmiş ve piyesin bütün İngiltere tiyatrolarında oynatılmasını yasaklattırmıştır.

da

Üç yıl sonra, Lord Salisbury yerine hariciye nezaretine Lord Rosebery'ın gelmesini fırsat sayan piyesin yazarı de Borni^{er} başka bir Londra tiyatrosuyla anlaşarak ~~eserini~~ sahneletme yolunu aramış, fakat yine Osmanlı Sefaretinin müdahalesiyle kargaşlaşmış emeline erememiştir.

Yıl 1900. Paris'te bir tiyatroda "Muhammedin cenneti" ^{isimli} bir piyes oynanmak istenmiş, Paris Sefaretimizin müdahalesiyle piyesin ismi değiştirilmiş, İslamiyete karşı, talmih sayılabilen hususlardan eserden çıkarılmıştır.

1893 de Roma'da "2. Mehmed" isimli bir piyesin oynanacağı haber alınmış, İtalyan Hariciyesine yapılan müracaatla eserde, gerek Fatih Sultan Mehmed'in şahsi, gerekse İslamiyeti kücültücü bir husus varsa, piyesin oynanmasının yasaklanacağı teminatı alınmıştır.

Bu arz ettiğim hususlara ait, dışişleri bakanı arşivlerindeki belgeleri takdim etmeden evvel, şu hususu hatırlatmak isterim. Malûm olduğu üzere, Dışişleri Bakanlığı "Reis-ül Küttab"lık ismi altında faaliyet gösterirken, 1836 da ^{isimli} "Umur-u Hariciye Nezareti"ne çevrilmiş ve bu tarihten itibaren, 1914'e kadar, nezaretle sefaretleri arasındaki bütün muhaberat Fransızca olarak cereyan etmiştir (*). Bu itibarla konuyuzla ilgili sunacağım bütün belgelerin asılları Fransızcadır. Burada bunları Türkçeye tercüme ederek verirken, belge hüviyetlerini de korumak gayesiyle, asılları olan Fransızcalarına ^{ma} da sunmayı uygun buldum.

x
x x

Sultan Abdülhamid'in oynatılmasını yasaklattırdığı piyese ait ilk belge, Dahiliye Nezaretinin, Hariciye Nezaretine yazdığı ikaz tezkeresidir. Bu yazı Dahiliye Nezaretinden geldiği için Türkçedir:

Dahiliye Nezaret-i Celilesinden. ~~Hizb~~
Fi 28 zilkâde sene 305 ve fi 25 temmuz sene 304
~~28~~ tarihiyle Hariciye Nezareti Celile-
lesinde mevrud tezkerenin suretidir.

Devletlû Efendüm Hazretleri

~~Ennemis de l'Asie~~ "Indépendance Belge" gazetesinin bu hafta gelen nüshalarının birinde münderic olduğu üzere İslâmîyet aleyhinde tertib edilmiş bir tiyatro risalesinin Pariste vaki Comédie Française nam tiyatrodâ oynattırılacağı anlaşılarak bilcümle müslimince sui ~~desiri~~ mücib olacak olan böyle bir oyunun icrasına Fransa Devleti tarafından ~~Kuy-u rıza~~ gösterilmeyeceği bedihi bulunduğuundan Sefaret-i Seniye vasıtasyyla bu bapta Devlet-i Mütâselîleyha Hariciye Nezaretine tebligat-ı lazıme ifası esbabının istihsali Matbuat İdaresinden ba müzakkere ifade kılınmış olmakla icabının müsaraaten icrasına himem-i aliye-i düsturîleri derkâr buyrulmak babında ~~emrî~~ ferman ~~anor-ü~~ Hazret-i min leh-ül emrindir(1).

Hariciye Nezareti tezkereyi alınca, aynı gün, konuya telgrafla Paris Sefaretine intikâl ettirmiştir;

~~1~~ Said Paşadan Esad Paşa'ya ~~telgra~~ ^{Ağustos} telgraf (7 Nisan 1888)
Gazeteler Mr. de Bonnier'ün "Muhammed" isimli bir eserinin Comédie Française'de sahneye konulmaya hazırlandığını bildirmektedir.

Bu eser İslâmîyet alehtarı bir düşünceyle yazılmış olunduğundan menolunması için gerekli teşebbüste bulunmanız ricasıyla(2).

F 2

Paris Sefiri Esad Paşa, hemen ertesi günü telgrafla cevap vermiştir:

Esad Paşadan Said Paşa'ya Telgraf. Paris 9 Ağustos 1888.
116 sayılı telgraf alınmıştır.

Nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunduğu Hariciye Nazırı konuyu kabine arkadaşı Maarif Nazırı ile görüşmek vaadinde bulunmuş ise de, ~~Ekselanslara~~, piyesin oynanmasının ~~meminm~~ yasaklanmasının mümkün olabileceğini sanmadığını belirtmiştir.

Nazırdan alacağı kesin cevabı ~~Wenabugatam~~ telgrafla arz
~~ektesarca~~)
ayrınlıkta
→ edeceğim (3).

Zat-e Derletterine

~~Wenabugatam~~ telgrafla arz

F 3

Esad Paşa, altı gün sonra, Said Paşa'ya Fransız Hariciye Nazırından aldığı cevabı telle米stir;

Esad Paşa'dan Said Paşa'ya telgraf. Paris 18 Ağustos 1888.
148 sayılı telgrafıma ektir.

Hariciye Nazırı, Maarif Nazırının ~~Bonier~~ ile temas ettiğini, piyeste bazı değişiklikler yapmak vaadini aldığı ve eserin bu yıl oynanmayacağı söylediğini bildirmiştir(4).

F 4

Aradan bir yıl yedi ay geçmiştir. 1890 Martındayız. Komedî Fransez piyesi programına almış ve provalarına başlatmıştır. Bu müddet zarfında Sultan Abdülhamid'in, bizzat, Fransız Sefiri ile meseleyi görüştüğü ve oynatılmıştır. Fransız Sefirinin de, Hünkâr'ın arzusunun yerine getirildiğini ve piyesin hükümet kararı ile, yalnız Komedî Fransez de değil, bütün Fransız tiyatrolarında sahnenelenmesinin yasaklandığını bildiren, Hariciye Nazırı Said Paşa'ya yazdığı özel mektuptan anlıyoruz:

22 Mart 1890 Cumartesi akşamı tarihini taşıyan mektupta, Fransız Sefiri, günları yazmaktadır:

« ~~Başkanıza, Mülkerem Nâfer Hazretleri :~~
~~Hünkâr Hazretlerinin,~~ Hünkâr Hazretlerinin, Pariste pek yakında oynanmasına başlanacak olan Mr. de Bornier'in "Muhammed" isimli dramının men edilmesi hususunda girişimlerde bulunmam için, nezdinde vaki müteaddid müracaatlarının ~~isafî~~ hususunda, hükümetime ikazlarda bulunmuştur. Şu anda aldığım bir telgrafda, hükümetin bu sabahki ~~başkanlığındaki~~ toplantılarında, bu piyesin, bütün Fransız tiyatrolarında oynatılmasının yasaklanması kararını aldığı bildirilmektedir. Müdahalemin müspet neticesinin, vakit kaybedilmeden, Hünkâr Hazretlerine iblag edilmesini bilhassa istirham ederken, bu haberin kendilerinin yüce katlarına ullaştırılması hususunda, siz Eksalanslarından daha uygun bir mütevâ*ssit*, ~~olamayacağı kanaatimi arzederim.~~ *İçin aldığı bu kararla,*

« ~~Hükümetimin, Hünkâr Hazretlerinin,~~ Hünkâr Hazretlerinin, şahsen izhar buyurmuş oldukları isteklerini yerine getirmekle, Devlet-i Aliye ile en kalbî münasebatını idame ettirmek arzusunu beslediğini, Sultan Hazretlerinin takdir buyuracaklarından eminim.

« İhtiramlarımın kabulü..... E. Montebello(5)

Fransız Sefirinin, Hariciye Nazırı Said Paşa'ya özel mektubuyla bildirdiği bu haberin ertesi günü, Paris Sefiri Esad Paşadan da aynı haberi veren telgraf gelmiştir:

Esad Paşadan, Said Paşa'ya telgraf. Paris 23 Mart 1890.

Dün gece sarayda verilen bir Suvarede, Cumhurbaşkanı, bana bu sabahki ~~habere~~ kabine toplantılarında, hükümetin "Muhammed" tragedisinin, Fransa'da hiçbir tiyatrodada oynatılmaması hususunda karar aldığıni bildirmiştir(6).

Said Paşa bu kararın alınmasına duyulan memnuniyetin Fransız Hükümetine bildirilmesi hakkında Esad Paşa'ya talimat vermiştir:

Said Paşa'dan, Esad Paşa'ya 27 Mart 1890.

Zat-ı ~~İmparatorluğunun~~ Alîlerinin, ~~İmparatorluğunun~~, Fransız Hükümetinin "Muhammed" ⁱⁿ oynatılmasının, bütün Fransız tiyatrolarında, ~~menxetmenxix~~ men edildiğini ~~mevcut mevcut~~ bildiren 23 Mart tarihli, 64 sayılı telgrafını aldım.

Aynı haber bana Kon^t Montebello tarafından verilmişti. Fransız Hükümeti, bu çok makul ^{ve} basiretli kararıyla ferasetinin yeni bir örneğini vermiş bulunmaktadır.

Zat-ı Alîlerinin ~~İmparatorluğunun~~, teşekkürlerimizi iblağ etmiş bulundukları muhakkak olmakla beraber, ^{ilek} firsat ~~zamana~~ ~~zaman~~, kendilerine bir kere daha kararlarından ne derece mutmain olduğumuzu lütfen bildiriniz.

X

Hürmetler.... (7)

Komedî Fransez gibi Fransanın Devlet Tiyatrosu mesabesinde bulunan bir müessesenin, ~~oyunu~~ programı ^{ma} alındığı ilân olunmuş ve provalarına başlanmış bir piyesin, yalnız sahnesinden kaldırılmasıyla iktifa olunmuyarak, Fransanın bütün tiyatrolarında da oynatılmasının yasaklanması, Avrupanın birçok memleketinde, leh ve aleyte, yorumlara, tenkidlere yol açmıştır. Hariciyenin arşivlerinde bu konuda rastladığımız bir belge vardır. İtalya Sefaretimizin, Roma ~~da~~ ^{sinde} ~~bir~~ gazete ^{sinde} çıkan tenkidi bildiren tahriratı.

(bir)

Yüz~~yıllar~~ boyunca, müslümanları ve bilhassa biz Türkleri daima koyu bir taassubun esiri acayip mahlüklar halinde göstermeyi vazife edinmiş, batının ~~im~~ adamı, yazarı ve gazetecisi geçenen insanı, pek çoktur. Bunlar kendi aralarında yaşayan ve kara taassublarını islam düşmanlığı halinde açığa vuran gerçek mütaasipleri görmezler..

Roma Sefiri Ziya Beyin tercümesini yolladığı bu gazete makalesi, bu çeşit çirkinliklerin bariz örneklerinden biri olduğu kadar, Fransız Hükümetinin kararına ~~karşı~~ ^{bu çeşit insanları,} ne derece menfi tavır aldıklarını da göstermektedir.

Said
Roma Sefiri Ziya Bey'den Hariciye Nazırı ~~Kıxıd~~ Pasa'ya.

~~Mahfuzan Devletli~~

Roma, 18 Nisan 1890.

Nazır Hazretleri

Zat-i Devletlerine

~~Pascha~~, ilişik olarak "Capitan Fracassa" gazetesinde Henri de Bornier'in piyesi hakkında yayınlanan bir makale ile "Le Moniteur de Rome" gazetesinde çıkış bir haberin tercümelerini takdim ediyorum.

15 Nisan 1890 tarihli, Roma Gazetesi, Capitan Fracassa'dan alınmıştır.

« Edebi yorum : Muhammed. »

"İçinde yaşadığımız devirde, edebi bir eser, nerede ise siyasi bir hadise olmak garabetini göstermekte ve ~~sanki~~ tarafsız, tabii, artistik bir telekki karşısında bulunulmayıpta bir namussuzluk, siyasi bir şarlatanlık teşebbüsü ~~nde~~ bulunuluyormuş gibi, şaşılacak bir davranış içine girilmektedir. Halbuki Mr. de Bornier'ın manzum dramı ~~hâhane~~ ~~bir~~ eser olduğu halde - bugünlerde, siyasi mahafilde bir sarsıntı vücuda getirdi ve sefaretler, sanki, millî menfaatler söz konusu imiş gibi, notalar teati ettiler. Bu ~~dizamın~~ sahneleneceği haberi üzerine, Sultan, kendisine, bir Rus filosunun Boğaziçine doğru hareket halinde bulunduğu bildirilmiş gibi, heyecana kapıldı; İmparator Vilhem de olayla ilgilenmiş göründü. Büyük bir İmparatorluğun ~~g~~ karşı gelme-

bir
sine ve Hükümdarın vetosuna sebep olan drama, şairin neler koymuş olabileceğini öğrenmek merak olunacak bir husustur.

"Le Correspondant" gazetesi Mr. de Bornier'in piyesini yayinallyamakla, bize, eseri tanıtmış oldu ve böylece bu kasidenin sahnelemesinin yasaklanması yol açan siyasi itirazların mahiyeti hakkında, bilerek, bir hüküm verebilmemize imkân sağladı.

"Kesinlikle söyleindiğine göre, Osmanlı Sefiri, Fransa Hariciye Nazırına, Sultan namına, itirazlarını bildirmek üzere müracaat ettiği zaman : "Hazreti İsa'nın sahnelenmesine çıkarılmasına müsaade eder mi idiniz?" demesi üzerine, Mr. Spuller de : "Ama, Hazreti İsa Allahtır(!) halbuki Muhammed bir insandır(!)" cevabını vermiş.

"Bu cevabin kâfi gelmesi gerekirken, müslüman siyaseti, protestolarında direnmiş ve galip gelmiştir! Bir hayli yazışmadan sonra Nazır Rıbo "Allah yüce ise Muhammedin onun peygamberi" olduğunu kabul ederek, dramın oynanmasını yasaklamıştır. - Ancak müminlerin başkanının, bu derece inat etmesinin sebebi nedir? ✕ (Halifelerin)

X
"Söylendiğine göre, Müslümanlarca son derece sevilen Peygamberlerinin evlilik durumuna temas edilerek bir çeşit Sganarelle (x) yaratılması ihtimali karşısında Müslüman hissiyatı ~~bâzâ~~ heyecana kapılmıştır.

*yünlâyarak
yesin mahiyetini
ve)*
"Halbuki bütün bunların aslı astarı olmadığını, dramın özetini ~~agxkâmakkâ~~, ~~oyun damgası~~, Bab-ı Alinin alınmasına makûl görülebilecek bir husus bulunup bulunmadığı anlaşılacaktır. Eğer böyle bir husus varsa, bu, eserin felsefi ve dîni kısmında mevcud olmalıdır." (8).

-10-

Makalenin devamı eserin hülasasıdır. Bunda, İslâmiyeti aşağılamak isteyen bütün batı yazarlarının âdet edindikleri yola başvurulmuştur. Hazreti Muhammed önce ~~mez~~^{dh} dilmekte, sonra batırılmaktadır. Resulullahın evlilik hayatı ve mübarek eşleri hakkında çok çirkin masallar uydurulmakta, Hazreti Hatice'ye dil uzatılmakta, bununla ~~da~~ bunlarla yetinilmeyip Hazreti Muhammed'in sahnede vefat ederken gösteren son parçada, karşısında beliren Hazreti İsa'ya sığındığı ~~mu~~ belirten "Ya İsa!", ~~aspale~~ ~~bitirilmektedir!~~
(sözü ile)

İslâmiyeti, Bütün bu çirkin kısımları nakletmiyorum, ancak, bu gazete İsa'ya sığınması sahnesiyle usul üzerine son bulan piyes hakkında şu cümleyi yazarak, makalesini bitirmektedir:

"Dramın tümünün özeti, esrarlı ilhamı muhteşem felsefesi ve şiriyeti, perde inerken, g(Hazreti) Muhammed'in ağızından çıkan "İsa" Ya İsa Aleyhiselam" haykırışıyla ifadesini bulmaktadır."».

Ziya Beyin raporunda, aynı konu hakkında yayında bulunmuş olduğunu bildirdiği, Roma'da Fransızca yayınlanan "Moniteur de Rome" gazetesi, Paris'te çıkmakta olan "Correspondant" gazetesinden naklen, Marki de Bornier'in eserinden bölümler alarak verdiği geniş ~~özet~~ özeti sütunlarına aktarmakta ve ~~1922 Fransızca~~ ~~Moniteur~~ su cümle ile sunmaktadır:

M

19
11/1

Bu yazının Türkçe tercümesini veriyorum:

"Correspondant" gazetesi son nüshasında Mr. ^oHenri de Bonnier ⁿⁱⁿ Muhammed isimli eserin "Büyük Türk" ^(a) riayeten sansürün ~~yakalanın~~ Komedî Fransez'de ~~oyunmasının~~ yasaklandığını bildirdiği dramını yayımlamaktadır.

["Dram manzum beş pekde ve bir girişten mürekkeptir.

Giriş kısmında Mekke'de Peygamberin en hararetli taraftarı, zengin tüccar, Hatice'nin hanesinde bulunuluyor.."

Orijin

Gazetenin dörttebirini kaplıyan ve buraya nakletmediğimiz özeti şu cümle ile bitiyor:

"(Ölüm döşeğine uzanmış olan) Muhammed vücutunu ve mezarını örtmekte olan bayrakları, mecsiz bir haldeki eliyle aralıyor, bitkin gözleriyle göğe doğru bakıyor ve ruhunu teslim ederken şu yüce haykırışta bulunuyor : İsa Aleyhisselam"

"Piyesi nihayete erdiren bu söz, yukarıda da belirttiğimiz gibi eserin ruhunu teşkil etmektedir."

Orijin

M2

M2

Sultan Abdülhamid'in
Buraya birkaç parçasını naklettiğimiz satırlar, eseri menettirmekte ne derece haklı olduğunu ve batının mütaasip tabakasının buna ne kadar öfkelendiğini göstermektedir.

Sultan Abdülhamid'in islam dinini ^{edilmesini} önlemekte ^{tezyif} ~~etmekten korunmakta~~
gösterdiği duyarlılık, islam aleminde de büyük bir memnuniyet uyandır-
mıştır. Bu hususta Hariciye Arşivinde ^{bulunan ve} Hint Müslümanlarının memnuniyetini
bildiren bir belgeyi örnek olarak verelim:

Londra Sefiri Rüstem Paşa'nın ~~Maxixe~~ Hariciye Nazırı Said Paşa'ya tahriratı. Londra 18 Haziran 1890.

Devletli

Nazır Hazretleri.

"Diplomatic Fly Sheets mevkutesinin yayımçısı Mr. Collett'ın "Kalküta Müslümanları Edebiyat Cemiyeti" Genel Sekreteri Abdül-Latif Bahadır Handan ~~almış~~ olduğu ve bana gönderdiği bir mektupta, Yüce Hünkârimiz ^{Sultan} ~~Majeste~~ Hazretlerinin, Peygamberimizin şahsını sahnede belirtmeye kalkışan bir piyesin oynatılmasını yasaklatmak için, Fransız Hükümeti nezdindeki girişimleri ^{ning} ~~ararında~~ Hind Müslümanlarını ~~nezdinde~~ son derece müspet bir tesir hasıl ettiğini belirtmektedir. Abdül-Latif Efendi, bu girişimlerin müspet bir netice vermiş olmasının, Hindistan'daki bütün müslüman topluluklarında son derece memnunluk yarattığını belirtmektedir.

"Ekselanslarına ilişik olarak takdim ettiğim Abdül-Latif Efendinin mektubunun Diplomatic Fly Sheet'in gelek nüshalarında yayınlanacağını tahmin ediyorum." (9)

9

Rüstem Paşanın Hariciye Nazırına yolladığı Abdül-Latif Efendinin Diplomatic Fly Sheet dergisine göndermiş bulunduğu, "Mektup" denilen yazısı, uzun bir makaledir ve matbudur. ~~Makalenin başlığı~~
Makale şu başlığı taşımaktadır:

"A Mahomedan grievance Redressed
To the editor of the ~~the~~ Diplomatic Fly Sheet, ~~Calcutta~~
Calcutta, 13 May 1890

Bu yazının başlığı, "Müslümanların incilmesini" önledi"dir.

Marki de Bornierⁱⁿ, piyesinin Komedî Fransez'de oynanmakta^ı iken yasaklanması, ayrıca bu yasağın bütün Fransız tiyatrolarına^{a/} teşmil edilmesimi hazmedememiş, eserini İngiltere'de sahneletmek yolunu aramıştır.

Yasaklanma olayından dört ay sonra, piyesin Londra'da oynanacağı haberi İngiliz gazetelerinde ~~xxxxxx~~ yazılıncaya, Hariciye Nazırı Said Paşa, hemen, Londra Sefiri Rüstem Paşayı telgrafla ikaz etmiştir:

Telgraf.
"Said Paşadan Rüstem Paşa'ya. İstanbul, 11 Temmuz 1890.

(Konumuzun dışında kalan^ı (bu talimatte yer alan husus-
ları buraya geçirmiyorum)

Eğer bildirildiği gibi, Mr. Marki de Bornier'in, müra-
caatımız üzerine Fransız Hükümeti tarafından temsili
yasaklanmış bulunan Muhammed isimli trajedisinin Londra'da sahneleneceği haberi doğru ise, ~~Zat-ı Ali'nin~~
~~zat-ı ali~~, Zat-ı Asılaneleri (Lord Salisbury) nezdinde,
aynı yasağı temin etmek hususunda teşebbüste bulun-
manızı rica ederim. Burada, İngiltere Hükümetinin takdir edeceği dost~~hane~~ münasibat hususu bulunduğu
kadar, tabaşı meyanında binlerle müslümânında mevcu-
diyeti gerçeği vardır. (10). ><

(Bu usundan sonraki belgede, konumuz dışında
kalan ~~konular~~ hususlara dair yorumları nakletmiyor,
lunlar ile belirtiyorum)

Londra Sefiri Rüstem Paşa, aldığı talimatı üç gün sonra telgrafla cevaplamıştır:

(Bu telde ~~önümüzde~~ ^{de} günde ~~zakar~~ hususları ~~naklettim~~ iyorum.)

Rüstem Paşa'dan, Said Paşa'ya Telgraf. Londra, 14 temmuz 1890.
97 ve 98 nolu telgraflarınız alınmıştır.

.....
.....

..... Muhammed isimli piyese gelince, burada bulunmayan Lord Salisbury'ı göremedim, ancak, kendisine iletilmek üzere ~~röylü~~ ~~zihni~~ bir nota tevdi ederek, meseleyi, müsteşara anlattım. Lord Salisbury ~~ı~~, konunun ehemmiyetini takdir ettiğini ve ne yapılabileceğini araştırmakta olduğunu ~~bilir~~ ^{bild}irtti. Bu hususta teşebbüslerime devam edeceğim! (11)

11

Hariciye Nazırı Said Paşa sabırsızdır. Rüstem Paşa'ya ~~teklif~~ tekid ~~telgraf~~ çekiyor:

Said Paşa'dan Rüstem Paşa'ya Telgraf. 17 temmuz 1890.
176 sayılı teliniz alınmıştır.

.....
.....

Lord Salisbury nezdinde yapmanızı rica ettiğim teşebbüslerinizin neticelerini bekliyoruz. Size, azami sürat ~~ve~~ son derece tayakkuzla hareket etmenizi tavsiye ediyorum.

(12)

Rüstem Paşa aldığı talimata bir gün sonra telgrafla cevap vermektedir:

Rüstem Paşa'dan Said Paşa'ya, Telgraf, Londra, 18 temmuz 1890.
100 no lu teliniz alınmıştır.

.....

Muhammed isimli piyes hususunda yaptığınız müracaat müspet
karşılanmıştır. İcabi halinde piyesin yasaklanacağını sanı-
yorum teferraat kurye ile yollanmıştır. (13)

13

Filhakika, Rüstem Paşa yukarıki teli çekisinden bırgün evvel,
kurye ile yola çıkardığı raporunda, vaziyeti teferraatiyla anlatmak-
tadır:

Rüstem Paşa'dan Hariciye Nazaretine rapor, Londra 17 temmuz
1890,

Devletli Nazır Hazretleri, bu ayın 14 yolladığım 166 no şifreli
telgrafımda, Muhammed isimli ~~dram~~ Fransızca ~~na~~ oynanmasının ~~onlenmesi~~ için, Hariciye Neza-
reti nezdinde yaptığım teşebbüsü, ~~Devletlerine~~ arz etmiştim.
Lord Salisbury, son zamanlarda, Londra'da arada bir bulmakta
olduğundan, kendilerini şahsen göremediğim için, iste-
ğimizi, sözlü bir nota ile kendisine iblağ etmiştim. Ayrıca
arastırmalarım neticesinde, Londra'da "Lyceum" tiyatrosu-
nun müdürü, tanınmış aktörlerden, Mr. Irving'in piyesi sah-
nalemek istediğini, ~~mek~~ kendisinin de başlıca rolü oynamayı
~~istedigimi~~ tasarladığımı öğrendim ve bu malumatı da Zati
Asılanelerine ilettim.

Bu temaslarına cevaben, Lord Salisbury, hususi katibi
vasıtasiyla bana verdiği cevabında, bu dramın oynanmasının
mahjurlarını ~~sehpobegi~~ takdir etmekle beraber, bu konuda benimle
doğrudan doğruya görüşmek yerine, yapacağı bütün girişim-
leri, benim müracaatım üzere değilde kendi düşüncesi neti-
cesi ~~yemene~~ gibi görünmenin daha ~~meaxik~~ uygun olacağını
(imiz

bildirmiştir. Zat-ı Asılhanelerine verdiği sevapta, bizim talebimiz
üzerine harekete geçmiş gözükmeğ istememesinin faydasını takdir etti-
ğimi ve bu meseleden önde ön planda gözükmeğ gibi bir arzumun bulunmadığını,
bizim için tek isteği ~~bu~~, piyesin oynanmasının yasaklanmasından ibaret
bulunduğunu bildirdim.

Zat-ı Asıl ^Wanelerinin talimatı gereğince, benimle ikinci defa görüşen, Lord Salisbur^y'nın husus^ı kâtibi, Mr. Barington^{dan}, aktör Irving^{'de} tasavvuru hakkında görüşüldüğünü öğrendim. Mr. Irving^{ın} piyesin kendisine teklif edildiğini, evvelâ eserin isminin ve peygamberin hayatına tâlmihlerde bulunan birçok sahneyi kaldırarak dramın oynanabileceğini zanettiğini, fakat daha sonra, eserⁱⁿ son derece kötü bulunduğu için, fikrinden tamamen vazgeçtiğini söylemiş.

İrvings yönünden bu izahatın kâfi olduğunu, ancak, İrvings'e
yapıldığı gibi, başka tiyatroların müdürlerine de ~~sahne~~ oynam-
~~masının konusunun~~ teklif olunabileceğini, bu itibarla, böyle bir
ihtimali önlemek için, peşinen tedbir alınmasını ve Peygam-
berimiz Hazreti Muhammed'in, sahnelenecek hiçbir piyese
mevzu edilmemesini istedim. Buna cevaben, Mr. Barington,
Lord Salisbury'ye ⁿⁱⁿ konuyu Lord Chambellan(x) ile görüştüğünü,
ikazlarımızın ~~tespit~~ ^{net} edildiğini, bu makamın müsaadesi olma-
dan İngiltere'de hiçbir piyesin sahnenemeyeceğini, bu
itibarla, gerektiğinde, temennilerimizin dikkate alınaca-
ğını bildirdi.

~~zat-e Devletlerine~~, daha evvelde ~~ıxx~~ arz olunduğu gibi, Lord Salisbury'ın kendi düşüncesi neticesi harekete geçmiş görünmek arzusuna uymak için, İstanbul basınının ve yabancı basın muhabirlerinin, bu meselede ~~müzakere~~ ^{olan} ~~ızzıtsız~~ neticeye ⁿⁱⁿ temas etmemeleri temenni olunur.

Hürmetler..... (14)

müraacaat mey i̇şlerine
elde edildiğine

Rüstem Paşa bu raporundan iki gün sonra, Hariciye Nazırı Said Paşa konuya ilgili bir tahrirat daha yazmış ve buna Lord Salicbury'ın İngiltere ~~sunucusunda~~ "Hazreti Muhammed'in sahnelerde konu teşkil edil- tiyatrolarında meyeceğine dair verdiği yazılı ^a təhlidi eklemiştir:

Rüstem Paşa'dan Said Paşa'ya tahrirat. Londra, 19 Temmuz 1890
~~Devletli~~ Nazır Hazretleri, Bu ayın 17'si tarihli 13936/179 sayılı
raporumda ~~Başkanlığında~~, Lord Salicbury'ın "Muhammed" isimli piyesini, Londra'nın herhangibir tiyatrounda sahnenemesinin önlenmesi hususunda vaki müracaatım üzerine, hususi kalem müdürii vasıtasyyla bana vermiş olduğu cevabı arzetmiştım. Lord Salicbury tarafından sözlü olarak verilmiş bulunan, ~~bu~~ iyi niyet esiri ^{bu} teminatı kafi saydığını belirtmekle beraber, müracatıma yazılı bir cevap ~~parzusunda~~ bulunduğumu, Mr. Barington'a bildirmiştım. Bu görüşmemizde müzakkip, Lord Salicbury'dan, ~~Başkanlığında~~, ilişik olarak tercümesi ~~olarak~~ ^{ni bulacakları} mektubu aldım. Lord Salicbury'ın ~~hakkını~~ bana daha evvel bildirdiği olduğu hususların özetini ihtiva etmekte olan bu mektup, ~~ingiliz~~, ^{günün lirinde} ~~bu~~ ^{konu} tekrar ortaya çıkarılacak olursa, İngiliz Hükümetinin bu hususta bize vermiş olduğu vaadi hatırlatmakta faydalı olabilir.

Hürmet.....

- 18 -

Rüstem Paşanın tahriratına eklediği Marki de Salisburynın mektubunun tercümesi şudur:

"Marki de Salisburynın Rüstem Paşa'ya 17 temmuz 1890

Muhterem
AxıxxSefixxix Axxix Sefir Hazretleri,

Bu ayın ondördünde yaptığımız ziyarete müteakip, vakit kaybetmeden, Sultan'ın Majastelerinin Hükümeti bir Londra gazetesinin bildirdiği, Muhammedin hayatıyla ilgili bir dramın Londra tiyattolarında sahnelenmesini menetmesi hususundaki talebi hakkında, Lord Chambellan ile temas geçtim. Majestelerinin Hükümeti, Kraliçenin tebağları arasında büyük bir kütle teşkil eden müslümanlarin dini inançlarında infial uyandıracak davranışların önlenmesi hususunda, Sultan'ın düşüncesini paylaştığından, Lord Chambellan'ın yaptığı araştırmalar neticesinde, Londra'da bir tiyatronun temsil hakkını satın aldığı söz konusu piyesi, synatmak bile, vazgeçmiş olduğunu, esasen eğer bu fikre varmamış olsaydı degişikliği piyeste lazım gelen yaparak, Muhammed'e telmih sayabilecek hiçbir hususu bırakmamayı düşünmüştüm, memnuniyetle öğrenmiş oldum. Artık bu hususta Lord Chambellan'ın dikkati çekilmiş olduğuna göre, bu kabil bir piyesin sahnelenmesi için, kendisinden müsaade talebinde bulunulduğunda, cevap vermeden evvel, Hariciye N. Nezareti ile temas gececeğinden emin bulumalıdır.

Zat-ı Alinize en samimi hislerimi takdim ederim Azizim Sefir Hazretleri.

Salisburynın (15)

(15)

Bu ikinci darbe, İslâm düşmanı Fransız yazarını çaresiz bırakmışsa da, yine ümidi kaybettirmemiş, fırsat kollamaktan vazgeçirememiştir. ~~Bornier'inin~~ Beklediği fırsat ~~kendisinden~~ 1893de Fransız Akademisine seçilmesiyle ~~oysa~~ geldiğini sanmıştır. Bu sırada, eserinin Londra'da sahnenelenmesini yasaklatan Lord Salisbury, Hariciye Nazırlığından ayrılmış, yerine Lord Rosebery geçmiştir. Marki de Bornier, Fransız Akademesi üyesi olmak sıfatı ile öneminin arttığını düşünerek, ~~eserinin~~ Londra'da oynatmak için tekrar harekete geçmiştir. O yıllarda İngiltere siyasi aleminde sözü geçen İngiliz Liberal siyaset adamı William Sproston CAINE ile anlaşmış, ~~xxxx~~ kendisinden ~~piyesinin~~ oynatılmasında yardımcı olmak vaadini almış, yine devrin tanınmış İngiliz aktörlerinden Edward Smith WILLARD'da^{da} piyesini sahneletmek üzere ikna etmiştir. ~~Bundan beraber syne bu oysa saklanmaya~~ ~~la~~ ~~karşılasmamak içi, zemin yoklamaya~~ ~~değil de bunu zira bazi gazetelerde piyesin sahneleceği haberini vermek isteyen~~ De Bornier'in bu çabalar Londra lasının aks etmekten geni kalmamıştır.

Hariciye ~~xxxx~~ Arşivimizde "SUN" gazetesinin 20 Ekim 1893de ~~haber~~ bu hususta^{da} haberinin kupürü vardır. ~~Haber~~ ^{Haber} aynen şudur.
~~cıkana~~

yayilar

Londra gazetelerinde bu ~~haber~~ görülür görülmez, İmparatorluğumuzla ilgili her bir haber ve hareket hakkında son derece ~~xxxx~~ davranıştan Sefaret, derhal Hariciye Nezaretimizi ~~haberdar~~ ~~xxxxx Rüstem Paşa eden~~ ~~xxxxx~~ Rüstem Paşa, teşebbüsü Said Paşa'ya tellemiş ve aynı günde SUN gazetesinde yayınlanan haberin kupürüne tahriratına

(*)>^ 167 24 (**)>^

"Mr. Willard'ın, "Muhammed" isimli dramı sahneye koymak niyetinde olduğuna dair Mr. Keene'nin verdiği haber üzerine, Türk Sefaretinden herhangi bir tepki gelip gelmeyeceği merak edilmektedir. ~~A~~Tanınmış Fransız ~~yazarının~~ dram yazarı ve Fransız Akademisi ~~eniyi yazarının~~ şöhretli üyesi, Marki de Bornier, bu eserini ile, yüce İslâm Peygamberinin hayatını, Komedî Fransez'de oynamaya başlamak üzere iken, Türkiye Sefareti'nin, piyesin, dost bir Devletin dini inançlarına tecaviiz mahiyeti taşıdığı iddiası ile, şiddetli protestolarına maruz kalmış, ve oyun derhal sahneden kaldırılmış ~~sa~~, hadise de kapanmıştır. Herhalde bu makul anlayış ve davranış ~~sa~~ benzer bir hareketin, Mr. Willard'a karşı da gösterileceğini beklemek lazımdır".

ekle, eureka yollamıştır.

bu
Hariciye Arşivinde 471 no^{da} olması lâzım gelen bu telgrafa rastlayamadık. Tahrirat ise ; İngilizcesini ve Türkçe tercumesini sunduğumuz ekli SUN kupürü ile mevcuddur:

Rüstem Paşa'dan Hargciye Nazırı Said Paşa'ya

Londra 20 Ekim 1893 .

Davalı Nazır Hazretlerime

Bugün 471 sayılı telgrafımla arzettiğim Muhammed isimli dramın Londra'da sahnelenmesinin düşünüldüğüne dair SUN gazetesinde çıkan haberin kupürünü ilişik olarak Ekselans- larınıza takdim etmekle mübahiyim.

Zat-ı Devlet,
Bu hususda daha geniş malumat elde eder etmez ~~Ekselans-lerini~~
~~İttihat-~~ arzedeceğim.
bilgisine lerinin

Hürmet..... (16)

Saiî Paşanın 471 No.lu tele ve bu tahrirata 22 Ekim tarihi ile verdiği cevap, Hariciye arşivinde yoktur. Rüstem Paşa, Nezaretin mahiyetini bilmemiğimiz bu teline aşağıdaki tahriratı ile cevap vermiştir:

Rüstem Paşadan Said Paşaya. Londra, 27 Ekim 1893

Muhterem Nazır Hazretleri,

↳ Zat-ı Devletlerince, bu ayın 22 si tarihile gönderdikleri ve müslümanların dîni hislerini rencide edecek mahiyette bir pîyesin sahnenelenmesi düşünüldüğü konusunda, ^{uy bildiren ve} almakla şeref duyduğum telgrafları üzerine, bu tasavvurun önlenmesi hakkında, derhal Lord Rosebery ile görüştüm ve gereken teşebbüslerde bulunulmasını taleb ettim.

X Mülâkatımızın bidayetinde, Zat-ı Asılâneleri, konuya ciddiye almak temayülünü göstermediler ve hîristiyan peygamberlerin (*) sık sık sahnelerde temsil edildiklerini ve bunun hiçbir hissiyatı infiale uğratmadığını söylemeleri üzerine, Zat-ı Asılânelerine cevaben, bu iki hususun arasında hiçbir benzerlik bulunmadığını, eğer Avrupada umumi efkâr, ^{uzaq} dünyada dîni inançları ile ilgili huâati tiyatro sahnelerinde gördüklerinde kayıdsız kalıyorsa, bu kendilerini ilgilendirir, ancak, ^{üzerinde} müslüman toplumunun son derece kuvvetli olan dîni hisleri, bu kabil halleri ^{de} inançlarına karşı saygısızlık olarak karşıladıklarından, son derece mütessir olur. Bu itibarla onların bu hissiyatını dikkate almak gereklidir. Ayrıca, üç yıl evvel, seleflerinin, buna benzer bir hadisede yapmış olduğum talebi dikkate aldıklarını ve gösterdikleri anlayışı, Devlet-i Aliyye Hükümetinin memnuniyetle karşıladığı, Zat-ı Asılânelerine hatırlattım.

Bunun üzerine Lerd Rosebery, bundan evvelki durumu tedkik ederek ne yapmak lazımlı geldiğine karar vereceğini bildirdi.

Daha sonra gördüğüm Bakanlık Müşteşarı, ^{uy} konu hususunda Lerd Rosebery ^{tenvir} edeceğini ve talebimizin ^{uy} is'afi için elinden geleni yapacağını vaad etti.

Bu itibarla, bahis konusu dramın sahneye konması ciddi

leşiese - ki halen bunu sanmıyorum - Hariciye Nezareti piyesin oynatılmaması için bize yardımcı olacaktır.

Hürmet(17)

17

istenilenin
Rüstem Paşanın bu temaslarından bir hafta sonra, İngiliz Hariciye Nazırı Lord Rosebery, kendisine ^{yapılan} talebi ~~vermek~~ verdiği yazılı cevapta, icabında ~~avasının~~ yerine getirileceğini resmen bildirmiştir. Rüstem Paşa Lordun bu ~~mektubu~~ taahhüd mektubunun tercümesini, bir raporla Said Paşa'ya yollamıştır:

Rüstem Paşadan Said Paşa. ~~İsmi~~ Rapor. Londra, 4 Kasım

1893.

Geçen 2nd Ekim tarihli 17.742/480 sayılı raporumla maruz, Londra da sahnelenmesi söz konusu olan Muhammed isimli dramatik bir eserin ~~gerekliğinde~~ oynamaya kalkışılması halinde yasaklanmasını teminen vaki ~~müracaat~~ müracaatım üzerine, Lord Rosebery'nin yollandığı cevabı ~~notanın~~ notanın tercümesini, leffen, Zat-ı Devletlerine takdim etmekle mübahiyim. Bu notanın kiraati ile Zat-ı Devletlerinin de teşbit buyuracakları gibi, Hariciye ~~Sarayının~~ Saray Nezareti malumatına miraccat edilen Lord Chambellan (Saray Nezareti) dairesi, piyesin oynatılacağına dair malumatları olmadığını, sahnelenmek istenmesi halinde ~~gerekli~~ - ki bunu şimdilik tahmin etmiyorlar - gerekli müsaadeyi almak üzere ~~gerekli~~ müracaatlarında izin verilmemesi için karar ~~alınacagini~~ alınıcağını bildirmiştir.

Hürmet Rüstem

Lord Rosebery nin bu rapora eklenen mektubu şudur:

"Tercüme

Lord Rosebery'den Rüstem Paşa Hazretlerine,
Londra, 4 Aralık 1893

" Muhterem Sefir Hazretleri,

" Geçen ayın 25 inde bana vaki ziyaretiniz üzerine, vakit kaybetmeden, Muhammed isimli bir dramın bir Londra tiyatro-sunda sahnelenmek tasavvurunda bulunulduğuna dair dolasan rivayet ~~www~~ hakkında, malumat almak üzere, Lord Chambellan'ın Dairesi ile temasa geçtim.

" Selefim tarafından daha evvel verīlmış bulunan ve Majeste-lerinin Hükümetinin, Kraliçenin tebaaları arasında da büyük bir nisbettte bulunan müslümanların da dini hislerini rencide etmemek kararında olduğu hususundaki teminatını teyid etmeye bilmem lüzum var mıdır?

" Bu itibarla, Lord Chambellanın ~~Dív~~ Dairesinden, bu piyes hakkında 1890 danberi her hangi bir şey zuhur etmediğini memnuniyetle öğrenmiş bulunuyor ~~www~~ undum. ~~İmmam~~ ~~oynamayaçağ~~ kanaatinde bulunulmakla beraber, şayed piyesin sahnelenmesi için gerekli müsaadeyi almak üzere müracaat olunduğunda, oynatılma-sının men'i için gerekli karar verilecektir."

" Hürmet..... (18).

18

Tabii, Marki de Bonnier de, kendisini desteklemek vaadinde bulunan Mr. Caine 'de, aktör Willard da, oynanacak piyслere gerekli müsaadeyi veren Lerd Chambellan Dairesinin bu tutumunu haber alıp, resmen bir yeniden cevabı ile karşılaşmaktan ise teşebbüslerini niyet safhaından ileri götürmemişlerdir.

Aradan yedi yıl geçmiştir. 19. asrin son aylarındayız. Pariste bir tiyatronun "Muhammed'in Cenneti" isimli bir piyesi oynamak hazırlığında bulunduğu gazeteler yazmıştır. Hariciye Nazırı Tevfik Paşadır. Bu havadis kendisine ulaştırılıncı derhal Paris Sefiri Nabi Beye aşağıdaki telgrafı ~~yekwww~~ çektīrmıştır :

Hariciye Nazırı Tevfik Paşadan Paris Sefiri Nabi Beye.
Telgraf. 21 Ekim 1900.

Halen Parisin bir tiyatrosunda "Muhammed'in Cenneti" isimli bir piyesin provaları yapılmakta olduğunu haber almış bulunuyoruz. Eğer bu haber doğru ise, daha şimdiden böyle bir piyesin oynatılmasının ünlenmesi için gerekli teşebbüslerе geçilmeli. ~~oynamayaçağ~~ Nasıl daha evvel, Sefaret-i Seniyye, ısrarlı müracaatları neticesi, bu ayar bir piyesin oynanmasını yasaklatmış ise, sizin de bu hadise karşısında aynı neticeyi elde edeceğinizden eminim.

Bu husustaki teşebbüslerinizin neticesini mümkün olduğu kadar

serian bildiriniz. (19).

19

Nabi Bey cevabını telgrafla vermiştir:

Nabi Beyden Tevfik Paşa ya. Telgraf. Paris, 26 Ekim 1900.
233 sayılı telgrafiniz alınmıştır.

Zat-ı Devletlerinin telgraflarını almadan evvel, Sefaret-i Seniyye söz konusu piyesin yazarları ile temasa geçmişti. Uzun süren müzakere^{ler}den sonra, bunlar piyesin ismini değiştirerek "Rosine'nin evlenmesi" yapmışlar ve dinimize aid her türlü t^w telmihi de hazf etmişlerdir. (19).

19

Piyesin mahiyeti hakkında arşivde bir belge ~~yemek~~ olmamakla beraber Sultan Abdülhamid'in, Resul-ü Ekremin isminin ~~duy~~ bile sahneye konu yapılmasına izin vermeyecek bir hassasiyetle davranışlığını bu belge ~~göstermektedir~~ açıkça göstermektedir.

Yine Hariciye arşivinden aldığımız diğer bir belge de, Sultan Abdül Hamid'in ~~bu~~ hassasiyetinin, sadece dini künulara inhisar etmediğini, tarihi mefahirimiz veecdadımız hususundada ^{> <} aynı titizlikle davranışlığını göstermektedir. Bu belgede ~~bul~~ görülen ~~ülkemizdeki~~ hususa aid olay, ~~İngiltere~~ Italya'da cereyan etmiştir.

Rema'da "İkinci Mehmed" isimli lirik bir dramın sahneye konacağıının haber alınması üzerine, Hariciye Nazırı Said Paşa, derhal Roma Sefiri Mahmud Nedim Paşa'ya tahrirat yazarak, konu ile ilgili talimatı vermiştir: Elimizdeki cevap belgesine nazaren, 26 Ağustos (1893) tarihli ve 5763/103 sayılı bu tahrirat, Hariciye arşivinde mevcut değildir. Ancak Roma Sefiri Mahmud Nedim Paşa'nın cevabından, tahriratın mahiyeti belirmektedir :

Roma Sefiri Mahmud Nedim Paşa'dan Hariciye Nazırı
Said Paşa ya. Roma, 26.9.1893.

Devletlû Nazır Hazretleri

Zat-ı Devletlerinin bana göndermekle şeref vermiş oldukları
26 Ağustos terihli ve 5763/103 tahriratları üzerine "İkinci Mehmed"
isimli lirik dram hakkında bilgi edinmeğe uğraştım. Öğrenen bildik-
lerime göre bu piyes hayli evvel yayınlanmış olmakla beraber tanın-
mamış, bu itibarla ne Romada ne de arattığım ekseri büyük şehir kütüp-
hanelerinde buldurulamamıştır. Bununla beraber bir nüshasının temin
edecekleri ⁿⁱ vaadinde bulunmuşlardır, etmişlerdir.

Bu arada, kendisile temas etmekten geri kalmadığım Hariciye
Nazırı, piyesin sahneye konulması halinde, ^{eser} gerek mukaddes dinimize,
gerekse eserin ismini taşıdığı mufahham ve şanlı Hünkârimiza karşı,
herhangi muhkîrane veya rencide edici bir husus ihtiva ediyorsa, oy-
nanmasının men ^{ile} edeceğini temin etmiştir.

Hürmet Mahmud Nedim (2i)

21

"

" "

Takdim edeceğimiz belgeler bu kadardır. Osmanlı Devletinin
temsilcisinin, dini konulara ^{karşı yapılan} ~~karşasınızda~~ saygısızlığı ^{klara karse} ~~karza heww~~,
~~wawwww~~ müsamahasız, tavizsiz ve kararlı tutumu sayesinde,
o yillardan beri, Fransız ve İngiliz sahnelerinde, gerek Hazret-i Muham-
medin sahnede temsil ettirilmesi, gerek İslâmîyeti tezyif edici bir
piyesin oynandığı görülmemiştir.

Bütün dünya Müslümanlarının dini inançlarını koruyan, bir
islâm "Büyük Devlet" inin, Osmanlı İmparatorluğunun, parçalanıp
ortadan kalkmasından sonra geçen yıllarda, kuruluş yasalarında, din
ve devlet işlerini birbirinden ayırmamış olan birçok Müslüman devlet
~~meydana getirmiştir.~~ ^{varizo}, Bunların içinde İslâmîyeti ve İslâm ~~innewywwnu~~ inançlarına
karşı yöneltilen, ~~waww~~ telmihlere, hatta tezyiflere söyle dursun, ^u
açıkça yapılan hakaretlere karşı bile, en ufak ~~waww~~ bir tepki gösteren,
resmi bir müdahalede bulunan yoktur. Hem de, bu Müslüman devletlerinin
bazılarının elinde, Sultan Abdülhamid'in sahip ~~olamadığı~~ bir kuvvet,

bulunduğu
devrimizin en kudretli silâhına "PETROL" ~~esansızlıkların~~ halde!
Söylemek istediğim şudur : Son on yıldır, Londra'nın arka sokaklarında
mevcud bir çok « batakhane »[»] denebilecek, ne olduğu belirsiz ~~»~~ bodrum
katı kumarhanelerinin, tripolarının kapıları yeşile boyanmış ve üzerlerine
"M E K K E" levhası asılmıştır! Bu hakarete karşı da, ~~bazaar~~
"İslâm Devleti" olduğunu söyleyen Devlet'in aldirdığını, ne gördüm ~~»~~
ne de duydum.

bir tek

Ziyad EBÜZZİYA

təkki göstərdiğini

M
(2)
Loyalty

S.E. Said Pacha, à S.E. Essad Pacha Paris. 7 Août 1888

A où

Les journaux annoncent qu'on prépare la représentation à la Comédie Française d'une œuvre de Mr. de Bonnier intitulée "Mahomet".

Cet œuvre étant écrit dans un esprit hostile à l'islamisme, veuillez faire les démarches nécessaires pour qu'il soit interdit. (2).

(3)

S.E. Essad Pacha, à S.E. Said Pacha. Paris le 9 Août 1888.
Reçu télégramme No. 116.

Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères auprès duquel j'ai fait les démarches nécessaires m'a promis d'en entretenir son Collègue de l'Instruction Publique. Cependant Son Excellence m'a fait entendre que l'interdiction demandée ne lui paraissait pas possible.

Je télégraphierai à Votre Excellence la réponse définitive du Ministre. (3).

4)

S.E. Essad Pacha à S.E. Said Pacha. Paris le 15 Août 1888.

Suite à mon télégramme No. 148.

Le Ministre des Affaires Etrangères m'a dit que son collègue de l'Instruction Publique a eu un entretien avec Bornier et que celui-ci a promis de faire certaines modifications dans sa pièce qui ne sera pas d'ailleurs représentée cette année-ci. (4).

5)

Ambassade de France près de la Porte Ottomane. 22 Mars 1890 Samedi soir.
Particulière.

Mon cher Ministre,

Sa Majesté Impériale ayant bien voulu faire, auprès de moi, à plusieurs reprises, des démarches au sujet de la représentation qui devait avoir lieu prochainement à Paris du Drame de Mr. de Bonnier, intitulé "Mahomet", j'ai adressé des recommandations très - pressantes à Mon Gouvernement.- Je reçois, à l'instant un télégramme m'annonçant que le Conseil des Ministres, dans sa séance de ce matin, a décidé d'interdire, sur tous les théâtres de France, la représentation de cette pièce.

Je tiens tout particulièrement à ce que Sa Majesté soit avisée sans retard, du résultat de mon intervention, et je ne puis choisir de meilleur intermédiaire que celui de Votre Excellence pour faire parvenir cette nouvelle à Sa Haute Destination.

Je suis persuadé que le Sultan verra, dans la décision que vient de prendre mon gouvernement, une nouvelle preuve de l'empressement que nous mettons à un voeu personnellement exprimé par Sa Majesté, ainsi que notre vif désir d'entretenir, avec le Gouvernement Impérial les plus cordiales relations.

Veuillez agréer, Mon Cher Ministre, l'assurance de ma haute considération et de mes sentiments les plus dévoués.

Montabello (5).

5) S.E. Essad Pacha à S.E. Said Pacha. Paris le 23 Mars 1890

Hier soir, à une soirée au Palais, le Président de la République m'a annoncée que dans le Conseil des Minisres tenu le matin il avait été décidé que la tragédie "Mahomed" ne serait représentée sur aucun théâtre. (6)

6)(8) Son Excellence Said Pacha Ministre des Affaires Etrangères de Sa Majesté Impériale le Sultan, Constantinople. Rome le 18 Avril 1890 Monsieur le Ministre,

j'ai l'honneur de transmettre ci-joint, à Votre Excellence la traduction d'un article paru dans "Capitan Fracassa" ainsi qu'un entrefilet du journal "le Moniteur de Rome" rendant compte du drame de Henri Bornier.

Je prie Votre Excellence de vouloir bien agréer les assurances de ma très-haute considération. Zia

Extrait du journal de Rome "Capitan Fracassa" du 15 Avril 1890
Cronique Littéraire
Mahomet

"Une oeuvre littéraire qui menace de devenir une question d'état paraît, dans le temps où nous vivons une chose bien étrange, et si extraordinaire, que l'on croirait se trouver en face d'un tentatif de diffamation, de quelque acte de charlatanisme politique, et non d'une conception artistique sereine et objective, et cependant il n'y a rien de tout cela. Le drame en vers de Mr. de Bornier - tout en étant une oeuvre magistrale de poésie - a produit en ces jours, une commotion curieuse parmi les cercles politiques, et les chancelleries ont échangé des notes, comme s'il s'était agi des plus graves intérêts nationaux. ~~demander à M. de Bornier~~

A la nouvelle de ce drame le Sultan s'est troublé, comme si on lui avait annoncé une flotte Russe venant contre le Bosphore; et l'Empereur Guillaume, lui aussi, semble s'être occupé de cet incident.

Il est curieux de connaître ce que le poète a pu mettre dans ce drame, qui a provoqué l'opposition d'un grand Empire, et le véto d'un souverain.

"Le Correspondant", en publiant le drame de Mr. Bornier, s'est chargé de nous faire connaître, et nous pouvons ainsi

juger, savamment, la valeur des objections diplomatiques, qui ont abouti à interdire la représentation de ce poème.

"On assure que losque, pour la première fois, l'Ambassadeur Ottoman, au nom du Sultan, est allé faire des observations au Ministre des affaires étrangères de France, et lui a dit : "Permettriez-vous jamais que Jésus Christ passe sur vos scènes?" Mr. Spuller aurait repondu : "Mais, pour nous, Jésus Christ est un Dieu, tandis que Mahomet est un homme..."

«Ceci pouvait suffir; mais la diplomatie Musulmane a insisté dans ses protestations, et elle a vaincu! Après un échange de dépêches, assez nombreuses, le Ministre Ribot, reconnaissant que si Allah est grand, Mahomet est son Prophète, a prohibé la représentation du drame. - Mais quel est le motif pour lequel le Commandeur des Croyants a montré une si grande obstination?

«On dit que l'émotion Musulmane a été excitée par un sentiment particulier, touchant l'état conjugal du Prophète, trop aimé par les croyants car on aurait pu faire une espèce de Sganarelle.

"Il n'y a rien de vrai dans tout cela, et nous le verront en faisant sommement, l'exposition du drame, dans lequel, s'il y a quelques motifs plausibles de soulever la susceptibilité de la Porte, ce motif doit se trouver, uniquement, dans la partie philosophique et religieuse de l'ouvrage. (8).

S.E. Said Pacha à S.E. Essad Pacha Paris. le 27 Mars 1890

J'ai reçu le télégramme que V. E. a bien voulu m'adresser le 23 Mars No. 64, pour m'annoncer que le Conseil des Ministres avait décidé d'interdire sur tous les théâtres de France la présentation de "Mahomet".

La même nouvelle m'a été donnée par le Cte. de Montabello. Cette mesure si sage et si prévoyante prouve une nouvelle fois la haute perspicacité du Gouvernement français. V.E. a dû certainement lui en exprimer nos remerciements, mais dès que l'occasion se présenterait elle vaudra bien lui témoigner encore toute la satisfaction que nous en avons éprouvée. (4).

S.E. Said Pacha, Ministre des Affaires Etrangères. Londre le 18 Juin 1890

Monsieur le Ministre,

Mr. Collet, éditeur du recueil périodique le "Diplomatic Fly Sheets" m'a envoyé une lettre qu'il a reçue dernièrement de Abdul Latif Bahadour, Secrétaire de la Société Littéraire Mahométane de Calcutta et qui porte témoignage de l'excellent effet produit sur les populations musulmanes de l'Inde par les observations que Sa Majesté Impériale notre Auguste Souverain avait fait présenter au Gouvernement français en vue

de faire interdire la représentation^{ion} d'une pièce de théâtre qui mettait en scène la personne du Prophète. Abdul Latif Effendi constate que la nouvelle de l'heureuse issue de ces démarches a été reçue avec la plus vive satisfaction par toutes les communautés Musulmanes du pays.

A ce propos Abdul Latif Effendi fait remarquer que, il y a quelques années une difficulté de même nature avait surgi à Calcutta à l'occasion d'un drame composé et publié par un Hindou, et ayant pour titre "Le héros religieux Mahomed". Sur les observations des notables musulmans, les autorités de Bombay interdirent la représentation du drame sur le théâtre; mais les lois sur la liberté de la presse ne leur donnaient pas le pouvoir de supprimer la publication sous forme^e de livre. Cette dernière difficulté fût néanmoins aplaniée par des négociations amicales entre les représentants de la communauté musulmane et l'auteur et l'édition entière de l'ouvrage fut anéanti.

Je crois que le texte de la lettre d'Abdul Latif Effendi, dont j'adresse ci-joint deux exemplaires à votre Excellence, sera publiée dans la prochaine livraison des "Diplomatic Fly Sheets".

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma très haute considération.

Rustem (1)

(19) S.E. Tevfik Pacha à Naby Bey, Paris. Le 21 Octobre 1900

Il nous revient qu'on essaie ~~à~~ en ce moment dans un des théâtres de Paris une pièce intitulée "Le paradis de Mahomet". Si cette nouvelle est exacte, il importe d'aviser dès à présent aux dispositions propres à empêcher la représentation d'une pareille pièce. Comme l'Am-bassade y était précédemment parvenue, grâce à ses instances, à ne pas faire mettre en scène un ouvrage analogue, je ne doute point que vous n'arriviez pas à obtenir le même résultat dans le cas ~~actuel~~ actuel.

Veuillez me faire connaître au plutôt l'issue de vos démarches à ce sujet. (20). (19)

(20) de Naby Bey à S. E. Tevfik Pacha. Paris le 26 Octobre 1900
Reçu télégramme No.233.

Bien avant réception télégramme de V.E. Ambassade avait engagé pourparlers avec auteurs de la pièce y mentionnée. Après longs pourparlers ceux-ci changèrent titre de la pièce qui s'appellera "Mariage de Rosine"

et suprimèrent toutes allusions à notre religion. ~~REB~~. (2c).

S.E. Said Pacha à S.E. Rustem Pacha, Londres.

11 Juillet 1890

~~Les publications hostiles à l'Empire comme celle que je vous ai signalée par mon télégramme d'hier deviennent depuis quelque temps assez fréquentes à Londres alors que naguère encore elles étaient complètement ignorées. Tout en se procurent donc les renseignements que je lui ai déjà demandés, V.E. voudra bien faire auprès de Lord Salisbury, dans les termes et de la façon qu'elle jugera les plus convenables, les démarches qu'elle croira nécessaires pour appeler son attention sur ces sortes d'écris et de pamphlets paraissant si librement en Angleterre.~~

Si, Comme on l'annonce, il est vrai qu'il soit question de représenter à Londres la tragédie "Mahomet" de Mr. de Bornier que le gouvernement français à, sur notre demande, interdit dans tous les théâtres en France, je prie V.E. de faire aussi auprès de Sa Seignerie une démarche pour obtenir la même interdiction en Angleterre. Il y a là une question de convenance que le Gouvernement Britannique appréciera d'autant mieux qu'il compte parmi ses sujets des milliers de Musulmans. (10).

S.E. Rustem Pacha à S.E. Said Pacha

Londres, le 14 Juillet 1890

Reçu télégramme Nos. 97 et 98.

..... Quant à la pièce intitulée "Mahomét", je n'ai pas pu voir Lord Salisbury qui était absent; mais je lui ai fait remettre une note verbale, et j'ai parlé de ~~l'affaire~~ l'affaire au Sous Secrétaire d'Etat. Lord Salisbury m'a fait dire qu'il se rendrait compte de l'intérêt de la question, et qu'il allait voir ce qu'il y avait moyen de faire. Je continuerai mes démarches à ce sujet. (11)

S.E. Said Pacha à S.E. Rustem Pacha, Londres.

Le 17 Juillet

Reçu télégramme No. 176.

1890

..... Nous attendons le résultat de vos investigations et des démarches que je vous ai prié de faire auprès de Lord Salisbury. Je vous recommande la plus grande vigilance et la plus grande célérité. (12).

(13) S.E. Rustem Pacha à S.E. Said Pacha Londres, le 18 Juillet 1890
~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ Reçu télégramme No. 100.

..... Notre demande relative à la pièce intitulée "Mahomet" a été favorablement accueillie et je crois que le cas échéant la pièce sera interdite. Détails par courrier. (13).

~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~

Son Excellence Said Pacha, Ministre de Affaires Etrangères

Londres, le 17 Juillet 1890

Monsieur le Ministre,

Par mon télégramme chiffré du 14 de ce mois, No. 176, j'ai informé Votre Excellence de la démarche que j'avais faite auprès de Foreign Office en vu de tâcher de faire interdire la représentation éventuelle à Londres d'un drame français intitulé "Mahomet". N'ayant pu voir Lord Salisbury lui même, car Sa Seignerie a été absente de Londres en ces derniers temps et n'y a fait que de courtes apparitions, je lui ai fait part de votre désir au moyen d'une note verbale. Ayant appris, en outre, à la suite de mes recherches, que l'on attribuait à un acteur Anglais assez connu Mr. Irving qui dirige le théâtre du Lyceum, le projet de monter la pièce et de prendre lui-même le principal rôle, j'ai également porté ce renseignement à la connaissance de ~~xx~~ Sa Seignerie.

En reponse à ma communication Lord Salisbury m'a fait dire par son secrétaire particulier, qu'il comprenait les inconvénients que la représentation du drame pouvait avoir; mais qu'il préférerait ne pas avoir d'entrevue avec moi au sujet de cette affaire, et qu'il valait mieux que toute action qu'il pourrait prendre eût l'apparence d'être due à sa propre initiative. J'ai fait répondre à Sa Seignerie que je comprenais l'intérêt qu'il pouvait avoir à ne pas paraître avoir agi à notre suggestion; que je ne tenais pas, de mon côté, à me mettre en avant et qu'à l'important pour nous était que le drame fût interdit.

Dans une seconde conversation que j'ai eu avec Mr. Barington, secrétaire particulier de Lord Salisbury, et que Sa Seignerie avait chargé de me voir, j'ai su que Irving ~~avait~~ été interrogé sur l'intention ~~quand~~ qui lui était prêtée. Mr. Irving a dit que la pièce lui avait été offerte, et qu'il avait cru d'abord qu'en en ~~changer~~ changeant le titre et en modifiant plusieurs scènes, de façon à faire disparaître les allusions sur la vie du

Prophète, il serait possible d'utiliser le drame; mais qu'ensuite il avait trouvé l'oeuvre trop mauvaise et avait renoncé à son idée.

J'ai dit que cela était satisfaisant en ce qui concernait Irving, mais que des propositions semblables pourraient être faites à d'autres directeurs de théâtre et qu'il serait bien de prendre, dès à présent, des mesures pour empêcher que toute espèce de pièce ayant pour sujet le Prophète Mahomet ne put être représentée.

A cela Mr. Barington a répondu que Lord Salisbury avait causé de l'affaire avec le Lord Chambellan; qu'il avait été pris note de nos observations, et que, comme aucune pièce de théâtre ne pouvait être représentée sans l'autorisation de ce dignitaire, on était disposé, le cas échéant, à tenir compte de nos voeux.

Votre Excellence comprendra, par ce qui est rapporté plus haut du désir de Lord Salisbury de sembler agir de lui-même, qu'il serait à désirer que les journaux de Constantinople et les correspondants étrangers s'abstiennent de parler de l'affaire et de la démarche à laquelle elle a donné lieu.

Veuillez agréer Monsieur le Ministre l'assurance de ma très-haute considération. (14).

Rustem

Son Excellence Said Pacha, Ministre des Affaires Etrangères
Londres, le 19 Juillet 1890

Monsieur le Ministre,

Par mon rapport du 17 de ce mois, No.13936/179, j'ai communiqué à votre Excellence les explications que Lord Salisbury m'avait données, par l'intermédiaire de son secrétaire particulier, en réponse à ma démarche concernant la représentation éventuelle du drame intitulé "Mahomet" sur une scène de Londres. Tout en considérant les assurances verbales de bon vouloir, transmises par Lord Salisbury, comme satisfaisantes j'avais exprimé à Mr. Barington le désir de recevoir une réponse écrite à mon communication.

Postérieurement à cet entretien, j'ai reçu de Lord Salisbury la lettre dont Votre Excellence trouvera la traduction ci-annexée. Cette lettre contient le résumé de ce que Lord Salisbury m'avait fait dire;

et elle pourrait peut-être devenir utile en nous fournissant le moyen de rappeler au cabinet anglais la promesse qu'il nous a faite si, à une époque future la question revenait de nouveau sur le tapis.

Veuillez agréer Monsieur le Ministre, l'assurance de ma très-haute considération. *(Signature)*

Rustem

" Traduction

" Le Marquis de Salisbury à Rustem Pacha

" Foreign Office, le 17 Juillet 1890.

" Mon cher Ambassadeur,

" A la suite de votre visite du 14 de ce mois, je n'ai pas perdu de temps pour me mettre en communication avec le Lord Cambellen en ce qui concerne la demande du Sultan que le Gouvernement de Sa Majesté interdise la représentation sur les théâtres de Londres d'un drame basé sur la vie de Mahomet, fait dont un journal anglais avait donné la nouvelle.

" Le Gouvernement de Sa Majesté est en pleine sympathie avec le Sultan dans son désir d'éviter ce qui peut offenser les susceptibilités religieuses des mahométans, dont un si grand nombre sont sujets de la Reine; et c'est avec plaisir que j'ai appris que le résultat de l'enquête faite par le Lord Chambellan a constaté que le directeur d'un théâtre de Londres qui avait acheté le droit de produire la pièce en question, avait renoncé à toute idée de le faire; bien que dans le cas contraire, il aurait introduit les changements nécessaires pour empêcher que la pièce ne fut reconnue comme faisant en quoi que ce soit allusion à Mahomet. Maintenant que l'attention du Lord Chambellan a été appelée sur ce sujet, Votre Excellence peut-être assurée que si on lui demande, à une époque future, de permettre la représentation d'une pièce de ce genre, il ne manquera pas au préalable, de se mettre en communication avec le secrétaire d'Etat pour les Affaires Etrangères.

" Veuillez croire, mon cher Ambassadeur, très sincèrement à vous.

Salisbury *(Signature)*

Son Excellence Said Pacha, Ministre des Affaires Etrangères de Sa Majesté S.M. I. le Sultan

Londres, le 20 Octobre 1893

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur de transmettre ci-joint, à Votre Excellence le paragraphe du journal le "Sun" que je Lui ai déjà signalé par mon télégramme d'aujourd'hui No. 471 et dans lequel il est question du projet qui aurait été conçu de représenter à Londres un drame intitulé "Mahomet".

Aussitôt que j'aurai reçueilli de plus amples informations à

ce sujet je m'enpresserai de les porter à la connaissance de Votre Excellence.

Veuillez agréer Monsieur le Monistre l'assurance de ma très haute considération. (16).

Rustem

Son Excellence Said Pacha, Ministre des Affaires Etrangères de S.M.I. le Sultan.

Londres, le 27 Octobre 1893

Monsieur le Ministre,

J'ai eu l'honneur de recevoir la dépêche télégraphique de Votre Excellence du 22 de ce mois, relative à la mise en scène projetée d'une oeuvre dramatique de nature à blesser les sentiments religieux de la nation musulmane, et je me suis empressé d'entretenir le Comte de Rosebery de ce projet, et de lui demander de vouloir bien, le cas échéant, prendre des mesures pour faire interdire la représentation. dont il s'agit.

Au début de notre entretien, sa seignerie n'a pas paru disposée à prendre l'affaire très au sérieux, et elle m'a repondu que les prophètes chrétiens étaient assez fréquemment mis sur la scène sans que cela blesst aucune susceptibilité. J'ai fait abserver à Sa Seignerie que les deux cas ne présentaient aucune analogie; que si, en Europe, l'esprit public demerait indifférent en ce qui regarde la représentation sur théâtre d'épisodes touchant à la foi, la nature profondément religieuse des populations musulmanes les portait à y voir un manque de respect à l'égard de leur croyances et à en être profondément affectées; qu'il y avait donc à tenir compte de ce sentiment. J'ai, en outre, rappelé à Sa Seignerie que son éminent prédécesseur avit pris en considération nos observations à ce sujet, et qu'à l'occasion d'une démarche identique que j'avais faite auprès de lui il y a trois ans, il m'avait donné un témoignage de bon vouloir dont le gouvernement Impérial avait pris note avec satisfaction.

Lord Rossebery m'a alors dit qu'il examinerait les précédents et verrait ce qu'il lui serait possible de faire.

J'ai ensuite causé avec le sous-secretaire d'Etat, qui m'a promis de mettre Lord Rosebery au courant de la question, et de faire ce qui serait en son pouvoir pour répondre à notre désir.

J'ai donc lieu d'espérer que quand il sera sérieusement question de monter le drame dont il s'agit, ce qui ne paraît pas être encore le cas, le Foreign Office nous prétera son concours pour tâcher de faire en sorte que la représentation n'ait pas lieu.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, L'assurance de ma très-haute considération. (†).

Rustem

Son Excellence Said Pacha, Ministre des Affaires Etrangères de S.M.I. le Sultan.

Londres, le 4 Novembre 1893

Monsieur le Ministre,

Pour faire suite à mon rapport du 27 Octobre dernier, №. 17742 /480, relative à une démarche que j'avais faite auprès du Foreign Office pour essayer faire interdire, le cas échéant, la représentation d'une oeuvre dramatique intitulée "Mahomet" qu'il était question de monter sur un théâtre de Londres, j'ai l'honneur de transmettre, ci-joint à votre Excellence la traduction d'une note que Lord Rosebery vient de m'adresser au sujet de cette affaire. Ainsi que Votre Excellence le relevèra de la lecture de cette note, le Département du Lord Chambellan, interrogé à ce sujet propos par le Foreign Office, a repondu qu'il n'avait pas entendu parler de la représentation projetée et que, dans le cas où la pièce lui serait soumise en vue d'obtenir l'autorisation de la jouer, ce qui, pour le moment paraît improbable, des mesures seront prises pour que la représentation n'ait pas lieu.

Veuillez Agréer (†)

Rustem

((Lord Rosebery à Rustem S.E. Rustem Pacha. Londres, le 4 Novembre 1893

((Mon cher Ambassadeur,

((Je n'ai pas perdu de temps à la suite de la visite que vous m'avez faite le 25 du mois dernier, de prendre des renseignements au bureau du Lord Chambellan en ce qui touche le bruit que la représentation d'un drame intitulé "Mahomet" aurait lieu prochainement sur un théâtre de Londres.

((J'ai à peine besoin de réitérer les assurances déjà données

- 11 -

par mon prédecesseur en ce qui ~~concerne~~ touche le désir du Gouvernement de Sa Majesté d'éviter d'offenser les susceptibilités religieuses des musulmans, dont la Reine compte un si grand nombre parmi ses propres sujets.

« C'est par conséquent avec satisfaction que j'ai appris du Bureau du Lord Chambellan que l'on ~~avait~~ n'avait plus rien entendu au sujet de cette pièce depuis 1890. Dans le cas où elle lui serait soumise pour obtenir l'autorisation de la jouer, ce que l'on considère comme très ~~improbable~~ improvable, des mesures seront prises pour empêcher la représentation.)

« Veuillez etc. (18).

21) Son Excellence Said Pacha; Ministre des Affaires Etrangères de Sa Majesté Impériale le Sultan.

Rome le 26 Septembre 1893

Monsieur le Ministre,

À Au reçu de la dépêche du 26 Août dernier No. 5763/1o3 que Votre Excellence m'a fait l'honneur de m'adresser, je suis allé aux informations au sujet du drame lyrique "Maometto II". Depuis D'après les renseignements que j'ai pu recueillir, cette pièce a été déjà depuis longtemps publiée. Elle est restée cependant inconnue; car elle n'est pas en librairie ni à Rome ni dans la plupart des grandes villes où je l'ai fait chercher. On a cependant promis de m'en procurer un exemplaire.

En attendant, je n'ai pas manqué d'en saisir le Ministre des Affaires Etrangères qui m'a promis de faire son possible pour empêcher la représentation de la pièce, si toutefois elle était ~~conçue~~ conçue sous une forme blessante et injurieuse soit à l'égard de notre sainte religion soit à celui du Souverain d'auguste et glorieuse mémoire au nom duquel le libretto se trouve intitulé.

Je prie Votre Excellence (21)

Mahmoud Nedim

8 No lu belgenin bulunduğu sahifelerde (M 1) Olarak bırakılmış yere girecek yazı :

"Le CORRESPONDANT publie dans son dernier numéro le drame de M. Henri de Bornier, MAHOMET, dont la censure à interdit la représentation sur la scène de la Comédie Française par égard pour le Grand-Turc."

"Le drame comprend cinq actes en vers dont un prologue. Au prologue nous sommes à la Mecque, dans la maison de Khadidja, la riche marchande, qui sera l'une des plus ardentes prosélytes du prophète."

Aynı 8 no. lu belge de yukarıki yazının gireceği yerden sonra bırakılmış olan boşluktaki (M 2) yerine girecek

"Mahomet, alors, écarte d'une main défaillante les drapeaux qui recouvrent son tombeau. Il regarde vaguement vers le ciel et laisse échapper, avant de mourir, ce cri suprême: Jésus-Christ !

"L'oeuvre finit sur ce mot, qui en résume, comme nous l'avons dit, la donnée fondamentale."

16 sayılı belgedeki boşluğa konacak İngilizce yazı. SUN gazetesi haberinin Türkçe verilmiş metninin evveline veya sonrasına

"In Connection Whit the announcement that Mr. Willard intends shortly to produce Mr. W. S. Caine's drama of "Mahomet" it will be interesting to see whether any protest comes from the Turkisch Ambassy. When last year Henri de Bornier, the eminent French dramatist and academician, was about to mount at the Comédie Française a drama having for hero the great Mussulman prophet, so vigorous were the expostulations from the Turkish Ambassador at the threatened offence to the faith of a friendly Power, that the piece was peremptorily, withdrawn, and nothing more has been heard of it. Good taste certainly would seem to dictate a similar course of action to Mr. Willard."

Birinci belgenin takdiminden evvel, belgelerin fransızcalarının da verileceği bildirilen cümleden sonrayan filâve:

Takdim edeceğim belgeler, Hariciye Vekâleti (Dışişleri Bakanlığı) arşivinde, "TS - Tİ" 68 Nisanlı 68 No.lu dosyadadır. Dosya, 12 Numaralı fihrist defterinin 61. sahifesinde şu kayıtlı yazılıdır:

"Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm Efendimiz Hazretlerinin Nam-ı Kudsiyetlerine dair tertib olunan oyuna dair."

(Yerleri yıldızla işaretlenmiş dip notları) bulundukları belgelerin numaraları kenara konmuştur, (iki üç tanesi hariç) bulundukları yerler müsveddede x işaretи ile belirtilmiştir.

2

² BORNIER, ~~W~~ Vicomte Henri de (18~~45~~ - 1901). Manzum tarihi konulu piyesleri ile tanınmış Fransız yazarı. En önemli eseri "La fille de Roland (Roland'ın kızı) dır. 1893 de Fransız Akademisine seçılmıştır. Hariciye belgelerinde kendisinden "Marki" diye söz ediliyorsa da payesi "Vikontluk" dır.

2

^{II} "Hariciye Nezareti" nin kurulması ile beraber Avrupa Devletleri nezdinde daimî elçiliklerin de tesinine geçilmiştir. Eyi yabançı dil bilen Türk ~~www~~ elçi, konsolos, memeur bulmakta sıkıntı çekilmiş ve azınlıklar görevde alınmıştır. Bunlar da gereği gibi türkçe bilemediklerinden, ~~w~~ o yıllarda ~~diploması~~ dili de fransızca olduğundan, hariciyemizde ~~de~~ bu dili bütün muhaberatında esas almış, Balkan felâketinde, ~~pazın~~ lıklardan bir çögünün hıyanetlerinin belirmesi ile bunlar nezaretten uzaklaştırılmış, 1914 de de hariciyemizin dili türkçeye çevrilmiştir.

8

^{II} Bu gazetedeki makaleye göre Alman İmparatoru Vilhelm de bu meseleye karışmış görünüyor da Hariciye Arşivinde, bu dosyada, teyid edecek bir belge yoktur.

9

^{II} SPULLER, Jacques Eugène (1835 - 1896). Fransız siyaset adamı, 1887 ve 1893 de Maarif, 1889 - 1890 da Hariciye Vekilliği etmiştir.
ilk defa

9

^{II} RIBOT, Alexandre Félix Joseph (1842 - 1922). Fransız siyaset adamıdır. 1890 da Spuller'in yerine Hariciye ~~www~~ Vekili, 1892 de Başvekil olmustur. Çarlık Rusya - Fransa ittifakını, Hariciye Vekilliğinde, sağlayan kimsedir. Hz. Muhammed piyesinin yasaklanması teşebbüsüne, selefî Spuller zamanında başlanmış, bu zatin vekâletinde netice alınmıştır.

9

^{II} SAGARELLE, Molière'in piyeslerinde yarattığı, safliği ile her şeye hemen inanıvermesi ile, gülünç mevkilere düşen bir tip dir. Bu tipi ilk defa "Sganarelle veya vesveseli boynuzlu ~~w~~ koca" isimli piyesi ile ortaya atmıştır (1660). Makalede de bu telmih yapılmaktadır. Daha sonra, Molière, bu gülünç tipini "Kocalar mektebi" (1661), "Don Juan" (1665), "Sevda Hekimi" (1665), "Zoraki tabib" (1666) ~~w~~ isimli eserlerinde de kullanmıştır.

Belge döşesi, metin yazılarına aid

- 9 ■ 17. yüz yıl ortalarına kadar İmparatorluğumuzu ifade etmek için batının "Muhteşem Türk" karşılığı kullandığı bu "Le Grand Turc" sözü, 19. yüz yılda yerini "Hasta Adam" a bırakmıştır. Gazete burada "Muhteşem Türk" deyiminin istihfaffi ~~wwwwwwwwwwwwwww~~ maksadile kullanmaktadır.
- 14 ■ IRVİNG, John Henry Brodribb (1838 - 1905). İngilterede devrinin en tanınmış aktörlerinden ve 1890 yıllarda İngiltere~~wwwwwwwww~~ "Lyceum Kraliyet Tiyatrosu" nun hem Müdürü hem de baş aktörüdür.
- 14 ■ Bu tiyatro İngiltere Devlet Tiyatrosu mesabesindedir, ismi de "Lyceum Kraliyet Tiyatrosu" dır.
- 14 ■ "Lord CHAMBELLAN," Saray Nazırlığı ve Baş Mabeyincilik denebilerek makamı işgal eden kimseye verilen ~~wwwwwwwww~~ paye ve isimdir. Sarayla ve Kralla ilgili bütün hususat onun ~~wwwwww~~ görevi içindedir. Ayrıca, o yıllarda, İngiltere~~s~~ sahneye kınacak tiyatro eserlerinin bu makamdan izin ~~www~~ almadan oynatılması yasaktı.
- 21 ■ Belgenin fransızca metninde görüleceği gibi "Hristiyan Peygamberler" denilmiştir, ki her halde bu raporu yazanın hatası olmalıdır, zira Lord Rosebery'nin, böyle bir söz kullanmış olabilmesine ihtimal ~~wwwwww~~ vermek güçtür.

Fransızca ve Türkçe belgelerin sonuna konmuş olan rakkamların
dip notları :

- 1 - Dosyada eski yazılı bu belgenin kayıd ve işlem numarası yoktur.
- 2 - No. Gl. 90.357 , No.Sl. 116 , Kayıd tar. 20 VIII 88 , No. 24.292
- 3 - No Gl. --, No. Sl. 148 , Kayıd tar. 30 VIII 88 , No. 24.294
- 4 - No.Gl. --, No.Sl. 152 , Kayıd.tar. 4 IX 88 , No. 24.294
Eki olan Montebello'nun mektubunun ayrıca kayıd No. su yoktur.
- 5 - Montebello'nun mektubu 6 No. da verdığımız belgeye ekliidir
ayrıca bir kayıd numarası taşımamaktadır.
- 6 - No.Gl --, No.Sl. 64 . Kayıd Tar. 25 IV 90 , No.26.746
- 7 - No.Gl. 96.578 , No. Sl. 50 . Kayıd tar. 25 IV 90 , No.26.746
- 8 - No.Gl. 16.816 , No.Sl. 94 . Kayıd tar. 24 IV 90 , No.26.884
Bu belgeye ekli bulunan gazete makalesinin tercümesi ile
Moniteur de Rome yazısının asılına ayrıca numara verilmemiştir.
- 9 - No.Gl. 12.369 , No.Sl. 143 . Kayıd Tar. 25 VI 90 , No.26.676
Bu belgeye bağlı olan Abdül-Latif Efendi'nin matbu mektubunun ayrı kayıd
numarası yoktur.
- 10 - No.Gl. 97.656 , No.Sl. 98 . Kayıd tar.12 VIII 90 , No. 26.652
- 11 - No.Gl. -- , No.Sl. 176 . Kayıd tar. ? , No. ?.
- 12 - No.Gl. 97.729 , No.Sl. 100 . Kayıd tar. 19 VIII 90 , No.26.652
- 13 - No.Gl. -- , No.Sl. 180 . Kayıd Tar. 12 VIII 90 , No.26.652
- 14 - No.Gl. 13.936 , No.Sl. 179 . Kayıd tar. 12 VIII 90 , No.26.678
- 15 - No.Gl. 13.943 , No.Sl. 181 . Kayıd tar. 12.VIII 90 , No.26.678
Bu belgeye ilişik olan Lord Salisbury'nin mektubunun tercüme-
sına ayrı bir kayıd numarası verilmemiştir. Mektubun aslı ~~İngiltere~~
Londra Sefareti arşivinde muhafaza edilmiştir. Sefaretin bu d

Fransızca ve Türkçe belgelerin sonuna konmuş dip notları numaralarına
qid dip notları devamlı :

15 No. lu dip notu devamlı :

devrelere aid arşivinin temamı, bundan 30 yıl kadar evvel,
merhum Suad Hayri ÜRGÜPLÜ'nün Londra Büyüük Elçiliği sırasında
özel yaptırılan sandıklara konularak İstanbul Dışişleri Arşiv
deposuna nakledilmiş, ancak bugün bunlara el sürülmemiştir.

161- No.Gl. 17.730 , No.Sl.472 , Kayıt tar. 29.XC.9393 , No.677

17.- No.Gl. 17.742 , No. Sl. 480 , Kayıt tar. 4.XI 93 , No.678

18 - No.Gl. 17.776 , NoSl. 500 , Kayıt tar. 14 XI 93 , No. 679
Lord Rosebery nin mektubunun tercümesi bu belgeye eklidir ayrı
bir numara verilmemiştir. Bu mektubun da aslı arşiv deposundaki
sandıklarda olmalıdır.

199- No.Gl. 39.693 , No.Sl. 233 . , Kayıt tar. 16 XII 1900 , No. 355
Şifre kalemi 21 ekim 1900.

20 - №.Gl. -- , No.Sl. 406 , Kayıt tar. 16 XII 900 , No. 355
Şifre kalemi 26 ekim 1900.

21 - No.Gl. 19.190 , No.Sl. 326 , Kayıt tar. 3 X 93 , No.499

لغاہ ۲ . عہد الحبیب یا نہی مملکتہ مہ

کر دینہ کرے ملنہ مدنیتے بعینہ ایدھم
یا سینہ مارٹے صورتہ دریہ میں داودا پوکرئے

تپیک بی نند کرتے رہے . ~~کھنڈ~~ ما فہ مسندہ

اصل - ایدر و قبیتے یعنی ابوجی قدر دا ایڈہ
اوہنے اصلہ باتیں رہے .

خارجیہ مکالہ ارسید لجیٹ - لغاہ عہد الحبیب

دینہ مولنہ مدنیتے کی مسیہ مدنہ . سوزنہ
دیکھی تکہ کی مدتتے ایہتے ایدہ لاقۃ دکر ادھنے

سلکہ مارڈ . بوند دہ یعنی اوہنے نہیں ایدھم کیم .

بی بلگار خارجیہ وکالت ارسید نہیں 68 نڈ
دریکھ ۰۰۵ . دوبہ باشنا TS-TI

بلگار ۱۹۱۴ میں فاتحہ در . بھٹڑجا ۱۹۱۶
تھے . تدرکہ ، دیکھاں بن دلادھ ، فاتحہ ہے ہے مولانہ تھے .
بلگار فتحی . ہبھی ہم طست ہے ہم نہ رکونے نہیں

ایہ کم تسلیمہ قیہ ایہ کم ایوس بیڑا ہے دو ہم مدنیتے افہم
حرص احمد جم . حاہ سید ماسنڈ ہائیلے ہب تسلیمہ تھیات لکھو بدل .

١٩٠٥. ٢٤ نومبر فاتح راتب و قدره

طرزه مسلتم تاریخ داده ام این سند یا عکس

پیازار خاردر : بوننیر ^{پاریس} de BONNIER ١٨٨٨

و پیش از ١٨٠٥ هجری و همانند

صعد احمد فاتح پیش از ٦٣ هجری و پیش از

قدیم شعایر پیش از ٦٣ هجری

و تدریج بیوکله کلیخ پیغمبر و مسیح

آنکه ایضاً ایوان تاله صدیق و عیاش

پیازاره تقدیمه شده نام و لوحه - اول افت

صعد مع ایددیکی داده اند صدیقه

~~فتنه~~

فاتح او ١٧٥٠ ٢. ضمیره دیلام دور

Sadi Carnot پیغمده، هیر، آنچه شنید مقام و

انداز ایکم ٥٥٠

لطفاً... عَيْهِ الْجَبَدِ الْعَيْنَةِ خَارِجَةٌ بِكُوْرِهِ وَلَمْ يَأْتِ فَلَهُ كُوكَلَّهُ
أَيْغُولُهُ مُفْرِقُهُ لَقْنَهُ وَالْمَدِينَهُ أَيْلِكَهُ حَسْبَيْنَهُ تَسْيِيْتَهُ اِيْكَدَهُ وَكُوكَلَّهُ
كُوكَلَّهُ اَسْتَانِيْغُولُهُ دَافِلِهِ نَظَارَتَهُ بَاعِلَهُ بِولَانَهُ قَصْبَيْنَهُ
مَدِيرَلَهُ سَلَبَهُ كُوكَلَّهُ دَرِّهُ

يُولُو 1888. يُونَهُ 7 اَئْنَدَهُ تَارِيْخَنَهُ، بِلْجِيَا

نَهُ اَنْدَهُ بَانَانَهُ نَهُ كَلَّهُ «اِسْلَامِيَّهُ عَلَيْهِ» بِلْجِيَا
بَارِدَهُ صَحَّهُ مَقْنَاهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ وَهُنَّهُ اَسْتَانِهُ
بَلْجِيَا. بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ
دَافِلِهِ نَظَارَتَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ
نَهُ سَهُ يَاسِنَهُ كَلَّهُ تَاهُ اَسْتَهُ.. تَارِيْخُ 7 اَئْنَدَهُ 1888.

كَلَّهُ 25 كَتَبَهُ 1324 هـ

خَارِجَهُ لَهُ كَلَّهُ بِيَوْلَهُ سَعِيدَ بَاتَّهُ دَرِّهُ عَيْنَهُ كَلَّهُ

بَارِدَهُ بَيْدِيلَهُ اِيلِيْهُ اَسْمَهُ بَاتَّهُ تَهُ كَلَّهُ تَهُ بَلْجِيَا

مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ مَدِيرَهُ

عَلَيْهِ اَسْمَهُ بَيْنَهُ مَقْدِيْنَهُ فَاتَّهُ تَهُ صَحَّهُ مَقْنَاهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ

اَلْعَكَدَهُ.. بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ بَيْنَهُ

تَارِيْخُ 7.8.88

پارس سفره ۲ نویسنده صدکه بیرون دینه بیواب ۷ ماهه
فات خارجه ناچاره ایه کورستکه . ناچاره بیمه
بایس قلاهه بیله هله صنایع دینه) آنجیه حدیه تهیه
ا پیده کنه بدل پرورد . (زاده ۱۴۸ . تاریخ ۹.۸.۸۸۸

ب همه صدکه اسدیات بکه ب تلفات همکه .
رات هزاره ناچاره بند ، مکانه معارف ناچاره بینه بیمه
خرج de Bonnier ایه کورستکه . یازاره بکه
کوکل بقدیمه بایس قلاهه و بیمه بعیل اوستاخنه هله
سعیده هله بدل پرورد . (زاده ۱۵۲ . تاریخ ۱۵.۸.۸۸۸

اصحیه قاره بدل هله کنه ، ادب بر تسلیف
de Bonnier صفتاره آنچه در فصل آنچه نامه ک

بعد وحدیه رسمی ، هزاره صفتاره بدهه
کیم ب تقدیمه بایس پیشتر ، ۱۹ آیه سوره

ب پاله ایه بروار بگشود بیمه
قوصه فیاضه بیله بروزی سده احلامه اول استور

بیانده پارس بیمه ایله ما فهدیه دام ایدر که اونه طنجه د
بیانده پارس بیمه ایله ما فهدیه دام ایدر که اونه طنجه د

بۈيۈل اىلىك تۈنت MONTABELLO

صىفتىرىخىم بىزى سەھ مەلۇق قىزايىھەلەسىتەر.

تارىخ 22. 3. 1890 ناچىندە زات قىدتىن دىل
دۇشماقىتىندا

قابىيە سىھ ئالدىن بىزى زارىل بىزى سەھ ادىباخت

ياسىندە ئەئورىز بىزى ياسىن سەھ قىدىز زانىزى

دەكل . بىتقە زات بىزى زولىمە . محمد بىزى سەھ

اوپىمانىڭ اىچۇمۇزدا . ھېزىجە كېچى ماڭىز خەدیبەت قان سەھ بىزى جەلەن

بىزى پەندەمد دوپىز دەكىن ئات سەھنىڭ

10 يازىندا دىل اىلدا 22. 3. 1890 ناچىندە مەتەبى

دەل يازىندا دىل اىلدا 23. 3. 1890 ناچىندە مەتەبى

أحمد بازىندا

ناچىندە (تىلىنە 66) . ايتاپىزى

دۇرە زات ئىتەلىت خەد . ألمالە . اسەجە .

اىتەرە ئىتەلىت اىلايىچىمىز بىزى دەيدىرىدى لە سەقىذىخە

اقطارسىزىدە . بىزىلە بىزىنە خەلەتلىك تىلىخ قىدىز دەيدىرىدىم

زالىن قىلىقلىك بىزى قارىخە ئەغلىپىزىنە كەزىلە قاپىسى

مارىك دو BONnier بىزى چەلەرە ھېقا - حەم

بىزى ئەدىنىڭ ئەپارەتلىك نەزەرەتتى - de Bonnier

اىتەرە كېچى - دوپىز ئەنگىز قاپىنى بىزى تۈرسى دەيدىم

بىزى زەمىن دەپىزى دەيدىم . LYCEUM

حنه نمی از طائفه سرت اعتدال
اولاد خاند. هر انگل تقدیر می کند. هزارجی ناچار
سینه پایه. لعنه دشمن است افقدر.
دل خوبی نیز نمی بیند لذتی من است
(11.7.1890. تاریخ 98)

انقلاد ختنه قایلیه و بقیه بیان مادر
هزارجی ناکر لور ساین بیور ده. انقلاد
او بیان بزرگ حنه نمی از آنچه اقبال ناچال
وی که نایبیلله دینه بیان می باشد - مقامه مقدمه اول بیکه ده.
تدفنه پایه. ساین بیور . عین عاصمه
پی سایه بید بیات ده دکل بیتوه انگل بیان زو
لرده بار خاندیمه.
(بعضیه در هزارجی نه خدمتیه 98 و لعنه ده
پیکلا 176 - 179 نول تاریخ ده)

لور ساین بیور سنه راه

دویمه لورده حکمه سنه سایعه فوجیه داد. اهل
تفصیل اینکه انگل او را قتل داد.

مارک دو Bonnier بوانلیج مقلعه ده ده ب

تولد ~~سینکن~~ ^{حاجع 1883} د رخصت متوالیه مکانست.

Bonnier بوانلیج مارک دو William پیل تجسس. William فات افایه ده سعیت لورد ساین بورس خارجه ده

آرلسن بیه لورد روزه رئیس تجسس. عنده زمانه ۲۰

William انگلیس ایلیز بیه بالدینه باشند پکه انگلیس ده ایلیز بیه زات Willard Caine. فردسته مارصنه

پی سده مراقدکن قاتمه میدا ایلیز ده.

مارک دو Bonnier دو زانه رئیس ایلیز ده

ھیوه لورنجه رئیس پاییه افتقا ادوارد

ایل اکلاشنہ. پی سنه صنه لنه استند Willard

پی سنه ۲۵ اکتم 1890 نایجه SUN خانم

پلیس (تفصیل دویمه ده) سفیر سخن باش

= Rosebery نایچه لورد

مراهقیت ایلیه ده خارجیه نایچه ۴. 12. 1893

نایچه یانے ایلیه پیوپه سنه ایلیزه ده اوینا غافلگ

حقنه ده صادر و دیگله بس عده دعام ایلیزه میورسته.

(فلمتے ب صدد دویمه ده) اصل نفسند.

آزاده 7 بیل صدکه - خارجه نفقاته نعمتیه
پائے دارد. پائے فنده نایه بکر - سفه
پیکلا - ب 22 نه بایسده "صمدلہ حیات" - اصلی
پی نه پرمصالحه باین بیعیه ب آن لذتیه - بدلیه
بیانیه کند تاب استغفیر.

(21. 10. 1900 - تاریخ 233) (نر نز 233)

ف نایه ب عبا بند - تامیل فنده هند اول نسبه
بکار ملن - پی نه اصلیه دسته دلیلیه ایمه اسلامیه
تلخ و صنیه به اوله بکوب - نسبه پا تکمیله بیوکه.

تلخ و صنیه به اوله بکوب - نسبه پا تکمیله بیوکه
(نر نز 406 - تاریخ 1900 - 26. 10.)

8 بیل صدکه - بیوکه 100 لک ایمه اسلامیه بای
اوینیانه استغفیر - نعمتیه پائے روس سفه که فزار کر
نقیاح بیداریه معاذه نامه استغفیر و پی نه
اوینیانه پائے فنده تور.

(استنبول نه 16 - روغاده 49 نقل نه).

(تاریخ 23. 2. 1908 - 23. 2. 1908)

بیوکه سلطنه فنده دیگر ب مطلعه بیوکه
بیونیه سفه حبی الحمد فضیحه استغفیر بیل قدر -

سلفاً نه عبد الحميد اسلامية تقرير ايدي، كحدده دوستی
 پوکی تفہیمہ معاہدہ ملکہ ایسٹ انڈیا کمپنی نے تھی، ملکی
 دینیں ملکیں درج تھیں یا نیاز اردو قانونی
~~ملکی~~
 اعلاء ملک اسلامیہ اور نعمت قدر و تکالہ مسلمان
 افادہ نے یوں آئی۔ روایت احمد دہلوی میں
 یاد ہے جو پیر رضا پیرزادہ رہا۔

سلفاً نه عبد الحميد دین قویلہ ملکیہ۔ ملک مرضی عالم
 نے محنت ملکیہ معاہدہ بولنے پڑی تھی۔ ملک روایت رہا
 کہ اورنہ نے یہ ملکیہ ایک تقریر ایڈ کی تھی:
 ودھو ۲۰۔ محمد احمد اللہ، خاتم سلفاً نہ محمد حفظہ اللہ
 پیہ صنعت کے فیاظت۔ سعید بات نہ فاریقہ کاظمیہ ایڈ کروئے
 سے سبزی محمد نیج پائی۔ ایسی بات فاریقہ کاظمیہ ایڈ کروئے
 و پیہ لدھ، مانی کحدہ دوستی، یہ دیا اسلامیہ علیہ و قصداً
 ۔ شیخ داری یہ اوریاعنده بیان نہ ہوں تا دینات ایک تھی

وَالْمُنْذِرُ . اَبْيَانٌ
اَدْلَهُ نَحْنُ صَلَوةً لَهُ يَعْدُ بِهَا اَدْلَهُ مَا لَدُورُ!

10

بِيَتِهِ دِينًا مُحَمَّدًا سُنْنَهُ حَسَابَتِهِ مَطَافِهِ اَدْلَهُ

بِالْحُمْرَى وَبِبُوكَهِ دَوْلَتِهِ اَبْيَانٌ اَفْلَقَ لَفْنَهُ، بَارِجَالَهِ بَيْ

اوْتَادَهُ قَالْقَنْهُ صَلَوةً، قَدْرَكَهُ كَهْ اَسْلَامٌ

دَوْلَتِهِ كَمَا سَنَدَهُ، اَنْزَى يَارَنَهُ دِينَهُ دَوْلَتِهِ

اَبْيَانُهُ بِبَرْنَهِ اِيمَانِهِ اَدْلَهُ فِوقَدُهُ، بِيَنَدَهُ

اَبْيَانُهُ، اِسْلَامِهِ وَاسْلَامِ اِيمَانِهِ قَارَشَهُ بُونَهُ لِلْبَيْنَ

تَحْمِيلَهُ - هَذِهِ تَنْبِيَهُ سَقِيَهِ دُولَتِهِ، اَفْيَنِيهِ

بِيَبْلَاهُ مَقَارِنَهُ تَائِنَهُ بِلَاهُ، الَّهُ اَوْنَهُ بِهَسَبِتِهِ

كَوْتَهُ - بِيَافِدَهِ بِيَلَنَهِ بِوقَدَهُ! كَمْ دَهْ بِيَ حَلَاهُ

دَوْلَتِهِ اَللَّهُ - كَبِيدَهِ اَجْمَعِيَهِ اَوْ دَوْلَتِهِ صَاحِبِ اَوْطَدَهِ

بِرْدَلِيَهُ - كَعَفَنَهُ اَللَّهُ قَدْرَتِهِ سَلَادَهُ بِيَلَنَهُ فَاللهُ!

سَلَادَهُ اَسْتَهْنَى سَفَرَهُ: قَارَهَانَ تَبِيدُ، مَلَانَ:

بِيَ كَافَاتِهِ بِتَهُ « اِسْلَامُ دَوْلَتِهِ، اَدْلَهُ مَتَهُ سَعِيلَهُ دَوْلَتِهِ

اَلْمِيرَهُ كَرِيمُ دَوْلَيْمُ!

سَلَادَهُ لَانْفِتَ

سَخِيلَهُ سَتَهُ
اَكَيْلَاهُ عَلَيْهِ بَانَهُ

فاتح

ونيفيل

١

F. & 88

٢ ٧. 8. 88 ماري ناظم سعيد تاله بارس سفنه اسديك ده خارجيه ناظمه سعيد تاله
T. ٣٠٨. 88 تاله بارس سفنه اسديك ده خارجيه ناظمه سعيد تاله
دكتور جاك دو بونير Dr. De Bonnier
خواص ربيع - ابراهيم عباس ابراهيم ده سفنه تاله
(24.292 20.8.88 تاله ٧٧ - ٩٠.٣٥٧)

١

٧. 8. 88
باليتنا ابراهيم زاده في فتح و ملكه سعيد تاله
اربيانه لهه هاربيه و ملوكه عجم سعيد تاله العاصمه طاجيك
نکرست . خارجيه نظارته سفنه تاله ابراهيم زاده
(7.8.88) ٢٥ فوز ١٣٥ (Tal 148)

٣

9. 8. 88

بارس سفنه خارجيه ناظمه ١١٦ ندل ٢٤ هجوب . تلفانك اوزبکه
خارجيه ناظمه (ابد كروك) اوزبکه مملکت معاشره كاره
پرسنل سفنه كاره هله ٢ عده به سه منع ادله بيل هله كاره دلگه يلبرون .
(24.292 ٣٠.٨.٨٨) (Tal 148) (عنه ٩. 8. 88) بارس : بارس

٤

4. 9. 88

15. 8. 88

Tal ٠١٠ (Tal 148) بارس سفنه اسديك ده خارجيه ناظمه
خارجيه ناظمه مملکت معاشره ناظمه سعيد تاله بارس سفنه
پرسنل سفنه كاره هله ٢ عده به سه منع ادله بيل هله كاره
پرسنل سفنه كاره هله ٢ عده به سه منع ادله بيل هله كاره
(24.292 ٤. 9. 88) (Tal 152) (عنه ١٥. 8. 88) بارس

٥

22. 3. 90

فاتح سفنه خارجيه ناظمه سعيد تاله سفنه كاره . خدمه زاده
بارس سفنه اسديك ده خارجيه ناظمه سعيد تاله سفنه كاره
پرسنل سفنه كاره هله ٢ عده به سه منع ادله بيل هله كاره ، دبو هله
سلفانه ايله سفنه سجد رحمه ايد لجه . و اسست سفنه هفتحه ده
Montabello ده

پارسی سفیر اسدیادم هاری ناکار سعیدیا^ت. تقدام
Tel. 66 23. 3. 90

(Sadi Carnot) ذوہ اوت مسایہ دیلاج ب دعوی و، صیر کنون^ت عکس سند او صبور، عصر روزگار دسته بوده تا نیازولند.
(26.746 - 25.4.1890) صنعت لفته باشد از تار و پرده بلایه برداشت.

15. 4. 1890 ۱۵ بیان دست پیش فلک در. جمعان بیان

نیز کار دیواری دارم که دارم^ت اتفاقا^ت Capitan Fracassa

Montau de Rome ۴۲-۱. ۱۷-۱ صیر و از کار کاری^ت نیز کار دارم از این قدر دسته باشند^ت از این^ت میز
باشد از این قدر دارم از این کار کاری^ت خواهد شد.

روما سفیر می^ت - هرچه باشند سعیدیا^ت - سعیدیا^ت ۱۸. 4. 1890
(24. 4. 90 - 26. 884) ۹۶ - ۱۶. 812 بیدلیور.

7

27. 5. 1890

هاری ناکار سعیدیا^ت پارسی سفیر اسدیادم
(26.746 - 25.4.90) ۹۶ - ۵۵ - ۹۶. ۵۷۸ تقدام بیان داده بود. ذلت سفیری^ت دفعه بیان میدیم
لایلیم. اینه دفعه^ت شدسته منسنه تاریخ.

8

21. 10. 1900

سعیدیا^ت احمد بیان داده منسنه تاریخ. بعدن صفت ایونه^ت کار
(46 مرس 355) شدسته بدلخیه بیان داده. بیان 233 / 39. 693

9

21. 10. 1900

کار بدلخیه هاری ناکار تدقیقی^ت کی^ت - تقدام بدلخیه هنله اول مدنوندی^ت
منقول اولیه^ت. پی سنه محیر ایل کورسکه فریبی سنه ایل Rosine^ت
ازدواج^ت مورلی دسته ایلیه کوئنل تبعیت تالیلیه^ت. Tel. 406.

دُنْهَ فَانِ

9

للماء والثروة في مصر 18.6.1890

Rev. Mr. Collett with our Diplomatic Fly Sheets

1-1

Fraassa ~ مایسا ~ میسا
فیل میسا

میسا

فیل میسا

فیل میسا

فیل میسا

فیل میسا

فیل میسا

فیل میسا

فیل میسا

"میسا"

اد-الکباد بیت دینی

حکیم نویسنده

(1)

11.7.1890 ۱۱-۷-۱۸۹۰
حکیم نا فخر سعید با گانه لعنه فیض رسم پاسی

دندن کلیه بدن دم کار میگیرد. علیه یا میگیرد. حاصله اینکه

صلع نباشد و همه لعنه های میگیرد. میگیرد که بیک پاسی

فکنه دسته خلیک. هنوز نهاده کیم. صد پنجم لعنه

اوینا یک صد و نیم است. تا بقی اوزریه نانه فکشته بیتوه

تیغوله اوسانه میگذرد که - انگلکه بید بمن

صلع میگیرد. از آنکه ایدک. در نهاده آنکه میگیرد از آنکه

(12.8.1890 - 24.4.82) ۹۷.۶۵۶ Tel. ۹۸ (قید ۹۷.۶۵۶ - تکمیل مادرد.

(2)

14.7.1890 ۱۴-۷-۱۸۹۰
لعنه فیض رسم پاسی ده حکیم نا فخر سعید با

۹۷ و ۹۸ خاپله تلف اهلکه ای خدر.

سوز قندس بروش. فکنه هنوز بصلع میگیرد. ایدک. دم - دم

پر طیه اینها لیکه ایدکه ایدکه. که رکه کم بر بیوه ایه بیدلیه

بیکنکه ایه که دندن که دندن که. بیکه کیم کیم بیکه ایه حقیقت ایه

ایه بیکه ایه بیکم ایه تیره لکه بیکه سرمه ایده بیک.

(بید مهد ایه الله اولیاس ۹۷ خاپله تلف دوچنگی دیما

سلفانه کیم ایه بیکه علیه کیم بیکه سرمه دیما

اویله کیم ایه بیکه)

۲ صد و ایه بیکه سرمه دیما

لکه بیکه بیکه لکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه

دولت عجود کاتبه مصادمه حقنه ایه ایه شفاهه بیکه طلاقه بیکه

لکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه بیکه

آنکه فیله هفت جوانیم بیکه دیم. بیکه متومنه ماقبلت مع دوام

دُنْهَ لَدَرَه

12

17.7893(16) (5)

(دعا) 17-7-893

لوردن هیلز کاؤنٹی - بارنینگتون ہاؤس میں پہنچا۔
ماقتہ الہی لکھو جی مدد، لوردن کے ہاتھ میں زیارتہ بدل دیکھ،
لوردن - ۲ فٹ - ۱۵۰ cm ایڈ لکھر سکدے ہوں، ایڈ سیکھ،
وہ سہ سہ صیحہ تعریف کیوں کہیں تھیں ایڈ لکھر، اور
اڑکہ ہفت صدھہ حیات، تیجیں اپنے یونانی بھائیوں کے لئے نہیں
ایڈ کے ادارا میں اریبیا ہے بلکہ صورتی، ایک دھرمی اعلاء
تھے ایڈ ایڈ کے لیے سعہوتہ کہتا ہے اور ایڈ کے لئے تھیں
وات کی کامیں سید دیکھنے پڑتے۔

جواہر ب دوسریں تھیں اور لفڑی، اُبھیں
بی بی بی کی۔ ملکہ سیاڑوہ نے پیسہ گز لئے ایکہ ما فعت
یولنہ میں بلکہ نلا احتیار کیا۔ سول اکتوبر میں صدر جعفری
اوپر اپنے قلعے پیسہ گز لئے اور کلکٹ کر لیا۔ بعد
ب دھواں Barington۔ لورڈ لورڈ ڈیکن ڈیکن دوہری اور
ایک کورٹیئر، لورڈ ڈیکن دوہری اور ڈیکن
اسی کتبہ پر اپنے اور اپنے اس عالمی جانشینی
کے وظائف کے اعلان کیا۔ طبقہ دنہ اور فتنہ تائیں۔

بیو-بیو عرصہ اولینگ کی لور سائی بیرون

(12.8.90-21678 \bar{w}) 179 - 13,936

لیزدہ سین - ستم پاٹ دہ هاریہ ناکھر سعید یار = ۵

17.7.1890

۱۴ او ۱۵ نیزدہ ۷۶ صیلہ نئماں دہ، فائٹھ "حمد"

۱۵ نئے طاییناہ بے دلائی دنیا دھنے یہ مقرر لئیں

اپنال اوریہ بینہ اوکانے تاھیہ "هارچھ نظرانہ"

حافیہ ایتھ کھوچا یقینم۔ هاریہ ناکھر لور

س لور بیرون دہ لئیوں بیلانی طلا بید بے دلائی دھنے

کہ بید کرو جائے اب دھنے والیعنی سخا خب بدمط ای

کہ ہے ایڈنی اسٹم۔ یہ بینج ایسٹریس،

سینڈرونس ادارہ ایدہ انگلیوں طائفہ آفتہ لانہ

پہنچ ہے وھنے وہنے اکھنے باشیوں روں دوستی دھنے

وھنچنہ اوکھا۔ دی قلعات هاریہ ناکھنہ بیلکنہ

صدم

والیعنی دنہ ۲۰۰۰ دہ لور بیوزیڈس۔ ھنڈی ۲۰۰۰ دہ

مالے بی۔ بیوی بی دراٹہ ہے لئنہ تئے دنے ملائی ماں

محصلے تھے یہ ایتھ کھوچا، بے فیض، بیک بھکھ کھوچا،

ایسا بی تھا یہ ایتھ ایکھا ای۔ ۳۰ بیم ملائکہ اوریہ دھل

۳۰ کھنہ ہے بی پیٹھے ملائکہ تاہیہ ایں یہ ایوبہ ملائی

کھبیہ بی کھر دی نہ رہا طھی، اور بھی بیدھے صدر۔

کھنیہ میدھم ھیا بیدھم۔ ملائکہ نہ بی تھے یہ ملائکہ ملائیں

عبارت اولیہ، بیم ملائکہ ۳۰ صڑ ایکھانہ بیلکنہ بی

یہ ایتھ کھوچا یہ ۳۰۔

(3)

17. 7. 1890 17. 7. 1890 خارچه ناکه سعید باش دنه لعندره سفینه ستم باشی :

176 صیمه تلفانگ اند. سمعن قونجه بروکه کلکه دهام ایدیدر. بیه قنجه ده
فُلایتیز و لورساین بورت ندده و ک بیلکن س رها ایته کم چاره کن
بیلکن س بیلکن س. بیه قنجه ده صدر ده فنیجه و سمعن دامانکن س تقیه (پدر)
(26. 952. 100) (Jel 100) لگد 97. 729 - لورساین 100 (نید. 19. 8. 1890)

(4)

18. 7. 1890 لعندره سفنه ستم باش دنه خارچه ناکه سعید باشی :

100 صیمه تلفانگ اند. (صعده مکمل بیه س هقنه بیه بیلکن طلب
حیله اولارم فارسیلا تکریه ایده سه اوینه خ سدن بک فله ده بیه قهه ایدیدم.
الفریت بیلکن طلب.

(5)

19. 7. 1890 19. 7. 1890 لعندره سفنه ستم باش دنه خارچه ناکه سعید باشی :

دومنه تو در لسن پایه ایمه ایمه ایمه ایمه ایمه ایمه ایمه
محمد اسل بیه س هقنه بیه لورساین بیه حاقه و ایله ده
کابه داهه سیه و بیه اولارم بیه 936/129. ۷۷ عذر نامه ۱۲۹
صیمه طیوره ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله
نَسِيَّة نَلِيْه ایدیه بیلکن طلب. لورساین بیه بیه خ ویرده سفنه
یازده بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه
لعندره بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه

اویاره میتھه اولارم. بیه د خاصه ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله
اویاره میتھه اولارم. ایله ایله ایله بیه بیه بیه بیه بیه بیه بیه
فاطمه ایله فاطمه ایله فاطمه ایله فاطمه ایله فاطمه ایله فاطمه ایله فاطمه
26678 (نید. 12. 8. 980) 13943 ۱۸۱ ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله

e 1 (6)

فارک دو ساین بیدر ده سف ستم پائیز

(7)

ستم پاسده هارچه ناکه سنه ۲۰.۱۰.۱۸۹۳

(پوکندہ)

صیغه ۴۷۱

پوکندہ تنداده پلر خس اولدم SUN نخج سنه
لعنده د صیحه احمد ر داده سخن مفاهیه دار
پرسنه قویونه سنته ایدیدم. بی فهمه دعایتی
سلعات ایه ایه عرضاید فهم.

(29.10.893 - 677) 17.730 / 472 (قند ۶۷۷)

اصل مقدمہ

(8)

27.10.1893

دوسره سنه ستم به ده هارچه ناکه سنه پاسده

22 تاریخ سلانگ اوریه (هارچه ناکه) عقنه ده

صلیم طبیعته ده میتو رجیه ابوجعیو برداشته فهم

تو نسلنده اوکے فهمه کر دارم و کارنگلہ بیانیہ

کفر کار کردن سنه ده - ۱۵۰ میلیون بولند - ۳۰۰ میلیون

پیغامبر که میں صیحه سخن لرہ مقدمہ اولدم و بیمه ده فتنہ

پیغمبر رجیه ایزکه میتو ده. بیمه اوریه که نہ بی مکروہ

پیغمبریه هم - سداه طبیعته نیچے عذر و فرمادا شد

اویتاری - سزا دینه میں ده که - رانی و کتابی دستیه

که سلطان اصلیتیه ایده بی کندہ اکلام و بی خونه نہ

الن کر لئے یددیم. ایسی کتبہ - حلقہ - عہ مذکورہ پايدنی

ایضاً موجہ دنه ایکھ و مکدست طبیعت اسماں ایکھ مکاریا

پیغمبر اوریه لعد Roselery - بی همود دعائیں و سکھ کتے ایکھ

نہ فیض ایده بی ایکھ لازم کدھن قار و بیکھ بیوره - دعا مسما

که دیکھ سترے ایکھ بیکھ ده کونه فتنہ لعد روکا کوئی جو تندی

اچھے ایکھ اور سماں کیا کہ میکاری - کس کو بیکھ کر ایکھ فاری

17.742 / 480

(678 - 4.11.893)

Vicomte Henri de Bômer 1825-1901

9

9 ok

4.11.1893

~~جَلَّتْ دُرْكَنْتْ أَيْلَهْ تَمْرَدْنْ أَوْ-سَاهِنْ
مَكْدَنْ أَوْدِي مَلَكَتْ كَلْمَدْنْ دِرْكَنْ
عَنْ دِيَارَهْ مَلَكَتْ - أَوْ-سَاهِنْ~~

~~بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ~~ ۖ إِنَّمَا تُنذَّرُ مَنْ يَعْمَلُ مِنْ حُكْمٍ

~~لرسته بعلیه سید علیه السلام~~ مکتبه مادر

او این دلار

بیلگ لر ده بیان داده ت اینه شه ۱۸۵۰

فاسن ایلی فیزیو - مورن - ساده فارسی

پرستنی میکده، ناشی جایعی ایم کند مارک ده

Bonnier (1880) (1885) (1890) (1895)

مارک ده بیان فیزیو - مورن - پرستنی میکده

میکده پرستنی میکده

دفت دیجیت دیجیت کر سهل آنکه فیلم

آندره تریم دیجیت دیجیت کر سهل آنکه فیلم

آندره تریم دیجیت دیجیت کر سهل آنکه فیلم

یه سه حلقه بیانه صند ایم کی بیانه سه حلقه

و اینم سه حلقه بیانه ایم کی بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

نه میکده، بیانه سه حلقه بیانه سه حلقه

لورز Roselery باریز بریز Barley باریز بریز باریز بریز
بریز بریز بریز بریز بریز بریز بریز بریز بریز بریز
بریز بریز بریز بریز بریز بریز بریز بریز بریز بریز

4

مُلْكِيَّةٌ مُنْتَهِيَّةٌ مُنْتَهِيَّةٌ

بـ عـ رـ مـ اـ لـ اـ بـ وـ مـ اـ وـ مـ اـ وـ مـ اـ

مَعْصِيَةٍ هَلْ لَا عَذَابٌ فِي أَنْتُمْ . مَعْلُومٌ لِرَبِّكُمْ أَوْزَرُهُ . مَلِيَّةٌ اَنْدَهْ يَقَالُونَهُ

رسول الله ﷺ فعاليت دكتور که ۱۸۳۶ میلادی

خانہ نگاری نے موکلہ دینا کیا۔ 1958ء میں اسی سال میں بھارت

~~مکانیزم انتشار این ماده~~

~~Spontaneous movement of the body~~

رویند راه پر
که می خواهد

بـ ۷۰۰ دلار می باشد این سه میلیون دلار را باید در ۱۵ ماه اول سال
۱۳۹۶ پرداخت کرد و باید در ۱۵ ماه اول سال ۱۳۹۷ پرداخت کرد

~~It's as good as it gets with us~~

~~610 no
↓~~ (order next time or so)

~~100% of the students~~

صفر فديه لهم لهم لهم

لغاية يوم الجمعة من كل شهر في شهر رمضان

~~سازمان اسناد و کتابخانه ملی~~

~~note of the city to be used as a~~

~~١٦١٥ ميلادى ١٨٣٥ ميلادى~~

~~ریاست اسلامیہ~~

$\alpha(1) \cancel{\text{is not}} \text{ a } \sigma \text{ in } \mathbb{Z}/p\mathbb{Z}$

$$\beta = 7\cancel{B} - 8$$

حیات ملک صدر اسلام ہباداں ایڈرائیٹر / فارسی ملک اور دوسرے

لهم إني نادوك - خارجك سر - فلنعدك - كاتب أذرك هلالك

تمام این ایام نهادن اعلانی در پیوند سند ترکیب عل

~~With all the money I got due to inflation and
quintupling of oil prices it takes two
cheeses~~

سی اینکه قدرت ملکه بیانه مکاری ناچار است بیانه تدبر کردن
ترکیبیه ویرکن ملکه هدایت و فقر و صلح نباشد. و مصلحت امداد
نات ماید به صدقه او سمعه نعلم. *

سلفان كيني الحيد سعيد ماده ٥ على راهن

اوسه تورکی در: (B) ~~تاریخ تورکی~~ ~~لایحه کدیم~~ ~~تاریخ تورکی~~ ~~تاریخ تورکی~~ ~~تاریخ تورکی~~
تاریخ تورکی ~~تاریخ تورکی~~ ~~لایحه کدیم~~ ~~تاریخ تورکی~~ ~~تاریخ تورکی~~ ~~تاریخ تورکی~~ ~~تاریخ تورکی~~
بعنی پاش ده استنبولی؟ تندق (7 سپتامبر 1888)

عَذَلَهُمْ مِنْ هُوَ يَرِيهُمْ فَمِنْ أَكْلَهُمْ إِلَّا لَهُمْ

قد تذهب نات و صن و تغدو طف عافل عنك مدير مكتب

~~الكتاب - المخطوطة~~ ~~لله~~ ~~يحيى~~ ~~الكتاب~~ ~~الكتاب~~ ~~الكتاب~~ ~~الكتاب~~

لے کر اور میرے قبضے میں لے گئے تھے۔

(فاتح)

نحوه العنبر العنبر العنبر العنبر

وَمُدْرِ

1888 امدادیه مصیبہ میں تذکرہ یادوں سے

116 صیبہ تذکرہ تذکرہ

تذکرہ کی طبق تذکرہ پولہ نہیں خارجہ کی کیتھے قائمہ (سردار)

حصارہ کی طبق کردیکھ دعویٰ ہے بلکہ اس کے حکم احتجاج دینے
صیبہ اور تذکرہ میں اسکے لئے اسکے لئے صیبہ

کا خداوندی کیجھ بھی اس کے لئے تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ

(3)

امدادیہ کی طبق صیبہ خارجہ کی طبق تذکرہ تذکرہ

خارجہ کی طبق اس کی طبق صیبہ تذکرہ تذکرہ

1888 امدادیہ مصیبہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ

148 صیبہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ

حصارہ کی طبق حصارہ نہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ

پہنچنے والے یا بھائی و خواہ بعلیہ علیہ السلام فرمادیں اسی طبق میں

لیے تذکرہ (4)

(4)

1890 (قدیمہ زائرہ یا کوئی دعا کیسے فرمائیں)

حصارہ آیدیہ کی طبق بیعت فرمائیں یا دو ماں

مکمل تذکرہ۔ یعنی مکمل تذکرہ سماں یا العید یا روزات ٹاشنہ

تذکرہ سے اس کی طبق تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ

حصارہ اور مسیحی بھائیوں کی طبق تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ تذکرہ

عنه دنہ اوڑوں حکمیت میں اکلیدیہ

کو دیکھو یہ میں

فکر کر کرے ٹارہ ہے اس فکر سے زانہ نہ رہے

یہ فکر فرانسیسی میں اور اسی فکر کی وجہ سے

22 مارچ 1890 ہجۃ الرات

انعام گنجی خاتمه

مکتبہ فاتح بیوی میرزا خان و میرزا

سخنی کا فلم

میرزا فتح بیوی میرزا نعیم و رفیعی اکتوبر ۱۹۴۷ء

۲۸۱۔ دفعہ پوری میں جو ادا کیا تھا اسے دلایا گیا تھا

کریمیہ بیوی میرزا ایوب نے دفعہ پوری میرزا اکتوبر اکتوبر

۲۸۲۔ حافظ صدیق عاصی لشکر اکتوبر اکتوبر

۲۸۳۔ مکدوتھے یوسف ایف احمد ریڈی لوٹھر ۲۰۱۹ لمحہ بیان اکتوبر

۲۸۴۔ حافظ نہیں جو صدیق عاصی لشکر بیان اکتوبر اکتوبر

۲۸۵۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۸۶۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۸۷۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۸۸۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۸۹۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۹۰۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۹۱۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر

۲۹۲۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر

۲۹۳۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۹۴۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۹۵۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

۲۹۶۔ میرزا فتح بیوی میرزا اکتوبر اکتوبر اکتوبر

(میرزا فتح بیوی)

5

Montaballa

5

5

5

وَلَدَ يَرْبُكْ لِيْلَيْكْ بَلْلَيْكْ لِيْلَيْكْ

in in

7

لے دیا جائے گا۔ اسی وجہ سے میرزا جنگلشیر کو اپنے بھائی کے ساتھ مار دیا گیا۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَاللَّهُمَّ إِنِّي مُذْعِنٌ لِرَأْيِكَ بِالْجَمِيعِ - مَنْ يَعْلَمْ أَنْ

اے نیز ایک دوسری طبقہ علم ایمان

یہاں و نجح میں سید یونس قادر: یونس اللہ کے امدادگار ہے جو سب سے

۱۳) دسته سفید کیمی مایع ایندیکاتور برای تجزیه

اگر کسی کو سچھا کرے تو اس کو سچھا کر دیا جائے گا۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روجاییو - ملکه بدر و میری خانه < قائم > روز ۱۸ نیسان ۱۳۹۰

تَقْرِيرٌ فِي الْمُؤْمِنِينَ أَعْلَمُهُمْ بِأَعْلَمِهِمْ
أَكْبَرُهُمْ فِي الْعِلْمِ أَعْلَمُهُمْ بِأَعْلَمِهِمْ

وَرَبِّكَ وَهُنَّ بَشَرٌ لَّهُمْ لَا يُنْزَلُونَ

le Monastère de Rome

~~میں کوئی اپنے دوست نہیں~~

بِهِمْ تَحْلُفُونَ لَتَدْعُونَ (يَهُود)

~~رَبِّيْنَهُمْ مُّسَيْبَةٌ مُّكَبَّلَةٌ~~ - الْأَوَّلُ مِنْ سَبَّابَةِ الْمُكَبَّلَةِ

نامه ایشان را در سال ۱۸۹۴ میلادی در اینجا آورده‌اند. دویمین ده
آنچه از نوشته‌های ایشان که در سال ۱۸۹۴ میلادی

لِي وَكُلُّ مَنْ يَرَى
مَنْ يَرَى فَلَيَعْلَمْ

وَالْمُؤْمِنُونَ أَذْكُرُهُمْ بِأَنَّهُمْ سَيِّدُونَ وَالْمُلْكُ

لی اسٹوڈنٹ کے لئے اپنے مکان کا نام

~~دکان پیش از آن سه تا هشت ماه است که باید در این مدت از نظر این دستورالعمل انجام شود~~

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَقَرْبَهُنَّهُ عَصَلَمٌ وَحْيَ دَرَانِي - فَكَلَمَشَسَهُ تَهْجَهْرَهُ كَرَهْ

ادا میں اپنے جانشی کی وجہ سے میں کوئی بھائی نہیں تھا۔

لے سبق کی تقدیر ایسے ایسے

وَبِمِنْهُ مَا رَأَيْتُ وَمَا صَنَعْتُ بِكَ لِكَمْبَلْ كَلْمَانْ كَلْمَانْ كَلْمَانْ

تعاطٰ (ستمہ) بے راپیہ اور سکھ کن حاصل ہے مل

لکہ ہے یہ روپ جلد سونہ دیو گا۔ اجھے طمیٹے دے دیں ایسا
سالہ بزرگی کی پڑھائی ہے۔ ایسا مادر ٹھک ویسا کام ہے اولانہ ایک لالہ تھا

کاروں کی دلچسپی کے لئے اپنے دل کا سارا سرگرمی کر دیں۔

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ رَبِّ الْعٰالَمِينَ

حاجات اداری مینیمیت

لَوْ عَفَرَهُ كَبِدَةُ الْمَنْ مُرَجِّعَتْ حَسَبَهُ بَعْدَ لِيَهُ بَعْدَهُ نَرَى يَهُ لَهُ

~~لطفی احمد~~ بـ ۱۰۷ طـ ۲۰۰۷مـ اولـ دـ ۲۰۰۷مـ عـلـی اـلـهـ رـحـمـتـ

Sparnarell x

مأمور

بـ فهم الله يعلمك ألا تحيط به أشياء
بـ إنك في دينه فنه معه دار طلبـ .

احمد بن حنبل

وقاتله رواه ابن حميد . يقالـ ، له أسلحةـ

١- علامه عاصمه بن عبد الله بن معاذ عليه ثقةـ ^{يعنى}
ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}
ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}
ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}

ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}

ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}

ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}

ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}

ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}

ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}

ـ له ورثةـ . ذاته عاصمه صدقةـ ^{لهم} ^{لهم} ^{لهم}

فَهَذِهِ قَدْرُ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

فَهَذِهِ عَوْسَى وَالْمُؤْمِنُ

الْمُؤْمِنُ بِمَا فِي الْأَوْرَاقِ

correspondant

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

191

correspondant

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

لِمَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَوْرَاقِ

192

۱۰۷

Seymire (XO) 213

14

لکھ اولیہ وہا کارڈی ی ملکہ، یوں ٹھاٹی
وہ سفراں پر بیڑاں حف فہرستیں لے دیتے
ایک ایسی قیمتیں ہیں اور اسی کی طبقہ اولیہ
فائدے خدقت نہیں کیجیے بلکہ اسی کی طبقہ اولیہ
دریم ٹینس پر تیکا فہرستیں لے دیں۔ علاوہ اسے بد
کریڈٹ فیٹ پر تیکا فہرستیں لے دیں تو کوئی مدد
کے لئے اسے ملکہ کی طبقہ اولیہ کی طبقہ اولیہ
فیکل لائی اسے ملکہ کی طبقہ اولیہ کی طبقہ اولیہ
خدا اللہ عزیز اور اعلیٰ رحمہ فیکل لائی اسے ملکہ
Diplomatic Fly Schools ملکہ کی طبقہ اولیہ کی طبقہ اولیہ

دیپلماتیک پلی سکولز (Diplomatic Pley Schools) ۹

~~copy~~ A Mahomedan grievance Redressed
To the Editor of the ~~Diplomatic Fly Sheet~~
~~Calcutta~~ 13 May 1890
- 100th B.C. -

مارک " Bruner ~~ب~~ ^ج ایکیں ایکیں بھولے بھلے ایکیں ایکیں
تندھے زانے دے اریخ موند اور ۱۰٪ تک پہنچانی ہے، ایکیں ایکیں بھولے
فاسٹ سینٹر ڈولینہ ~~سینٹر~~ ایکیں موند ایکیں، ۱۰٪ ایکیں
صحیح طبقہ یہ ۱۰٪ کا نتیجہ ہے۔

لهم يا سلطان ملائكة ادعهم من طلاقه . و لهم
لهم اهدنني في طلاقه (الله رب العالمين) . هارب طلاقه
لهم اهدنني في طلاقه ادعهم من طلاقه ادعهم

١٨٩٠ می ۱۱ کعہ (ستارہ) دہلی رسمی

(جوانبیں ملے کر اپنے عوام سے ملے
عکس نظریات نورانی کی فیدریم)

اک لارڈ نے دلت اسلام نے (لکھاں خارجہ مافیہ نور سائی بورے) نہ دیا۔ اس کے نتیجے عینہ تباہیہ یونانیوں رہا (بزم)۔

~~لهم إني أنت السلام السلام السلام السلام السلام السلام السلام السلام~~

لعدمه سبق سفره . هنالك دفع لـ ۱۰۰ ليرة معاشراته
أرجوكم تذكرة صحة انتشاره .
(يوتيوب . محمد بن سعيد فاتح العرش)

رسالة من سعيد بيك . تذكرة عدد ۱۶ ، ۱۸۹۰
٩٧ و ٩٨ نونبر ۱۸۹۰

صحيحة (أحد بيـن كلـيـن) بـورـانـه بـعـلـمـاـنـه لـعـدـمـه
ـعـلـمـه بـعـدـه كـمـرـعـدـمـه ، أـنـهـ لـهـ أـنـهـ الـسـيـرـهـ اـنـزـلـهـ تـكـفـلـهـ بـعـدـهـ .
ـعـدـمـهـ اـيـدـيـهـ صـلـيـدـهـ حـصـتـهـ خـلـفـهـ اـنـجـاحـهـ . لـعـبـرـهـ سـيـرـهـ بـعـدـهـ . صـلـيـدـهـ اـنـ
ـعـلـمـهـ تـقـرـبـهـ اـيـمـيـهـ وـهـ يـوـمـيـهـ بـلـكـلـاـنـدـهـ اـنـجـاحـهـ اـنـدـلـسـهـ بـلـدـرـتـهـ .
ـعـلـمـهـ طـفـلـهـ تـقـرـبـهـ عـامـ ۱۸۹۰ .

11

لـدـرـتـهـ لـأـنـهـ سـعـيـدـهـ بـعـدـهـ سـعـيـدـهـ بـعـدـهـ بـلـدـرـتـهـ .

رسالة من سعيد بيك . تذكرة عدد ۱۷ ، ۱۸۹۰

صـلـيـدـهـ تـقـرـبـهـ اـنـجـاحـهـ .

لـعـدـمـهـ لـيـلـيـهـ شـدـدـهـ بـلـيـلـيـهـ سـعـيـدـهـ لـعـدـمـهـ بـلـيـلـيـهـ
ـعـلـمـهـ . شـهـ سـعـيـدـهـ اـنـلـيـلـيـهـ سـعـيـدـهـ دـرـيـمـهـ تـقـرـبـهـ
ـعـلـمـهـ اـنـجـاحـهـ تـقـرـبـهـ اـنـجـاحـهـ .

12

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ

مُحَمَّدٌ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

100 نسخة

محمد احمد بن علی بن ابی طالب رضی الله عنہما فیصلہ کردا
ای کے خالص بھی سے اپنے عنق پر یا سندھ فھٹ کھایا ہیدم تھے

تمدید اک برداری کردا

(13)

خیال میں ۔ سچے ہے ۔ بدھا یا دل میں بکھر جائے

تھیں ملینہ قوبے اک بھائی خفتہ سختہ اور اک بھائی ہمارے
لایپریڈہ لیکھ دوڑتی تھیں ایک بھائی ایک بھائی دوڑتی

1890 نومبر 17 شنبہ درجہ تھارہ سو سی ایک

ناٹ و فنڈ

بیوی ہے 14 میں سلاسلی 176 نسل کھول سندھ کے
اک خانہ کے محمد احمد فائز بیوی دلیلہ دلیلہ اولیائی ایک لاریہ
اوکاٹی ایک چم خاری نظری رہ دیا تاں دلیلہ ایک لاریہ
حر صاحبی ۔ لورڈ ساری بیوی کے کھانہ صدھ بیاندھ بھی
لورڈ ساری بیوی کے کھانہ دلیلہ دلیلہ کے بیاندھ تھا
کروہ مددیکی ایک بیوی ایک بیوی تھیں ایک بیوی کے بیاندھ ایک بیوی
اب بیوی کے کھانہ مددیکی ایک بیوی تھیں ایک بیوی کے بیاندھ

حرب مفعلاً طلاقه أخذت - IRVING Mr. و لكنه هو يكتب في روايتي ارجمنتن
فيه - هي دعوة انتقامه و لكنه هو يكتب في روايتي ارجمنتن
و نهار درنه (دكتور) و بعده صلواتي في انتقامه لنه ايلمه -
بعد تعلم قاتليه هياجاً، لور سالبرون، هذه حمله

فيه واسطلاع بيد درونه بعديمه - بعديمه له ارجمنتن
سيه اوچله مخدرله ننه ياخذه، تنه يعدهم فرقه
سلجيوكه و مخدرله ننه ياخذه، تنه يعدهم فرقه
ما معهم انتقامه بعده لكنه درونه ليس له ارجمنتن
رهاونه ازه فرقه ياخذه، فاذا انتقامه قويه و مهاده
نكم فرقته ادريه فله كمه ارسانه كه و مكه ارسانه ماده
تفاهه كمه و بيو مهده لوهه ياخذه كه و مكه كمه ارسانه
برده فرقه - بيم ايجيم بيخته - سکه به به مهده
بعض فرقه كمه ارسانه مهده بيرده فرقه

Barrington Pa. لور سالبرونه قاتليه ارجمنتن

ادريه فرقه انتقامه، كه و مكه ارسانه
وزات انتقامه لوهه ياخذه مهده سلم انتقامه كه و مكه
لور سالبرونه قاتليه انتقامه

ادريه فرقه انتقامه لوهه ياخذه مهده سلم انتقامه كه و مكه
تفاهه كمه ارسانه، افلاطونه كمه ارسانه
ركيده يجهه لوهه ياخذه انتقامه لوهه ياخذه مهده سلم
و بيرده فرقه انتقامه لوهه ياخذه مهده سلم انتقامه كمه ارسانه
لوجهه لوهه ياخذه انتقامه لوهه ياخذه مهده سلم انتقامه كمه ارسانه
كته بولده ايجيم ذكره - سکه دان كمه سلم ارسانه

وَيُنْهَا بِمَنْهَى الْأَيَّلَةِ وَمَنْهَا بِمَنْهَى الْأَيَّلَةِ

دسته ۲ نامه هفتم میزبانی
بیست و سه آنکه این دسته همچنان که در متن اشاره شده است
در اینجا میگذرد که این دسته همچنان که در متن اشاره شده است
در اینجا میگذرد که این دسته همچنان که در متن اشاره شده است

دسته ایل نه که بگیرد
ایل نه که بگیرد
ایل نه که بگیرد
ایل نه که بگیرد
ایل نه که بگیرد

~~Dear Mr. and Mrs. —————~~

15

سینا و میرزا نیز ایشان کے لئے اپنے خواجہ کو خارجی کا کام
کرنے کا فرمان دیا گیا۔ ایک دن اس کا خارجی کا کام
کرنے کا فرمان دیا گیا۔ ایک دن اس کا خارجی کا کام
کرنے کا فرمان دیا گیا۔ ایک دن اس کا خارجی کا کام

ریز و باریک است و این را می‌توان در کوه‌های ایران پیدا کرد.

29

نَافِقٌ فِي هَذَا

١٧:٤٠ م. ١٣-٩٣٦/١٢٩ - حادثہ ۱ - پرستہ

~~الله~~ يَعْلَمُ مَا يَصْنَعُونَ

~~فَلَمْ يَرْجِعُوا مِنْ حَيْثُ أَتَوْا~~

وکای عالم اوزیه صدیق
و سبزه باری خوش باخدا

لحد سال ۱۳۹۰ میلادی از آنکه این روزهای اخیر در ایران

~~مکالمہ میں اپنے بھائی کو دیکھا~~ ~~میں اپنے بھائی کو دیکھا~~

لَعْنَتُكَ تَلْفِيَّةً أَسْمَاعِيَّةً

سید محمد حبیب بھی رہے۔ کوئی ایکم اور روتھر
انجمن میں ملکیتیں اپنے نامے میں لے لے جائے۔

۱۰۸ میرزا نیز پس از مدتی از این مکان رفت و در سایر مکان‌ها نیز از این میانهای را برداشت کرد.

لـ عـ دـ رـ وـ كـ دـ رـ وـ كـ دـ - **عـ دـ مـ اـ تـ بـ** - **لـ عـ دـ رـ وـ كـ دـ** - **بـ عـ دـ مـ**

لهم إنا نسألك من خير ما سألكت ونستغفلك عن سيئة ما ارتكبنا

اداره می باشد - رکنی - ~~اکثر~~ فکر نمایند و ملکه اندام او را ب

هـ، مـ، فـ (وـ) لـ، لـ، فـ، نـ، يـ، حـ، سـ، بـ، طـ، دـ، سـ

وَلِدْنَاهُ مُحَمَّدٌ حَاطِلَةً؟ فِي مَادِلْ (وَجِيلَ).

ا - د - د - د - د

1900-1901
1901-1902
1902-1903

عمرک دو سال پنجم

۶ مارک سایر بوده ده سنت هم نیست

سے کی جو دل

1890-18 17

~~لهم إله إله~~

148.12.91

رقم

j'ai l'honneur de transmettre
à notre excellence

163 8120

رسالة من ملك

j'ai l'honneur de transmettre à notre excellance 16

Mon cher ambassadeur: أرسلت لك

Mon cher Ministre أرسلت لك

à notre excellance أرسلت لك

Monsieur le ministre أرسلت لك

9 Sgmarelle -
n magnarie)

Le Suu

~~دھنے سے مدد نہیں اکھیں
دھنے کی وجہ سے نہیں اسیکی
داری سے بھی اوسے اور اپنے~~

~~فَهَذِهِ نَافِعَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ إِذَا قَدِيمَتِ الْأَيَّلَةُ~~

سَرْ وِيلَارَ دَيْ (وَرَسِينَ)
وَسِدَكَهُ هُبَّ

روایتیہ دا نہ ہے a keene

نیزہ گھانک سا سے ہر ماں کے (تین) اور سے

و احمد ایه طکر و در طبیعته فلات دام گزاری و قات ایه طکر و در

وَمَنْ يُعَذِّبْنَاهُ فَهُوَ أَنفُسُهُمْ وَلَا يُؤْذِنُ لَهُمْ إِذْنٌ

بويبل (بلام) سلسلة فتوح

حُكْمَةُ الْجَنَاحِيَّةِ الْأَعْلَى - تَدْرِيْجُهُ سَعْيٌ إِلَيْهَا وَسَعْيٌ لِلْمُجَاهِدِينَ مُعَذَّبِيْنَ

و هارجی باشد.

~~نیکو، بھٹک~~

فَإِنَّمَا يُعَذِّبُ اللَّهُ عَزَّ ذِلْكَ الْجَنَاحَ الْأَكْبَرَ

-not yet

~~fair & honest~~ § 2^{1/2}

$$\underline{5 \text{ m} = 19}$$

~~Rainet 1022 (1892-1893)~~

fan
68
89

~~نامه دادگاهی~~

*2 P.M. 1914
Pain
ache*

~~1666~~ - 1665

~~S. Sennarelli~~
~~1669~~

~~9-8 0.10 300~~

٦٨٣٧

~~BORNIER~~

سے

مکانیزم

حادرہ فی عین تدریج

Kütüphane Arşivi
No ZE. 2352

1893 سعید خان میرزا

د اسکندریہ سے 25 نومبر 1843ء
حیدر آباد میں پڑھا گیا۔
تیرتھ ایڈن بریسٹ میں
لے گئے تھے۔

دیکھ دے جس سے تباہی کا خاتمہ ہے ۔ ملکہ نے اپنے سارے
خواجہ احمد کو دیکھ لیا تھا اور اس کو اپنے سارے
خواجہ احمد کو دیکھ لیا تھا اور اس کو اپنے سارے
خواجہ احمد کو دیکھ لیا تھا اور اس کو اپنے سارے

۷۰۴

16

~~- it's Sun~~

تمام اور حاصل فی طے نہیں اور مکا
ماخ غصہ نہیں پڑھنے اے
اکٹھے بیداری سے درخواست کر
آئندہ خوبیوں کو ملنا کرنا
بے ایسا جو بس دیکھے
تو میں بے میں اپنے اکٹھے
راہ راست سے روپیلا رہ رہ
کوئی نہ تھے بے بُدکت
میں نہیں ایک نسلیت ایک

١- صالح

سیاه کیمی می خواسته بود ۴۷ نویل ۱۶ و بوئی پایا و می خواسته
۲۲ اکتوبر ۶-عینده ویدیله جنگ بخاری ۱-بینه عید قدر - سیاه
۲۳- تلاشته بوده و همه بند نهادن بینه می خواسته تیکه هدایت

1893 اکتوبر ۲۷ نویل ۱۸۹۴ کی سیاه رسمی پایه دارند کی سیاه

کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه
کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

صلفیم خانه نهاد و شه فران - نیکو ۵۰۰۰۰۰ خانه خانه و سیاه
وی سیاه صنه لفیم دعوه دلیل کیم قوی مکانه تیکه هدایت سیاه

آخنه میله او را فرمان تیکه هدایت (او ریه در طار لورز روزه ورن ایه)

کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

کل کل فرمان و سیاه ایمه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه
کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

آیه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه
کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه
کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه
کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه
کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه
کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه
کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان و سیاه

پیش از اینکه بطریق رفعه آن را نهاده و کرد نهاده

اگه اینه ایمه اقدام نهاده کل کل فرمان و سیاه کل کل فرمان

• (C) 1 صفحه ۱۰۳ تا ۱۰۶

بِالْأَرْضِيَّةِ حَافِلَةٌ .
يُوَسْنَهُ دُوَرِيَّةٌ لَعَرَدٌ سُورِيَّةٌ - بَعْدَهُ أَرْضٌ مُكَبَّرَةٌ .
كَمْ يَجْعَلُهُ مُكَبَّرَةٌ ؟ يَعْلَمُهُ عَكْسٌ اَوْ لَدْنَيَّةٌ قَبْتَهُ

امروز طی رسیده
و می خواهد اینجا
که اینجا خواهد
بود

حَتَّىٰ لَقِيقَةٍ مُّرْفَعَةٍ مُّنْزَهَةٍ بِعَدَدِ فَلَمْ يَكُنْ تَذَكَّرْ (يَوْمَهُ وَطَلْوَنْهُ
أَسْفَلُهُ أَعْلَمُهُ كُلُّهُ يَا طَافَةً فَكَدَ اسْتَهَنْ).

لیکن اینجا میگویند که اینها نیز همچنان میباشند و اینها را در اینجا میگویند
که اینها میباشند که اینها نیز همچنان میباشند و اینها را در اینجا میگویند

لدر رواهون کنه يه بیان ملکه قصنه بیان ملکه قصنه
جدا به این و نهاده ای عاید بیان زدن از این زدن از این زدن
رسانید بیان ملکه قصنه بیان ملکه قصنه بیان ملکه قصنه

كع 27 الکویت ۱۷۷۶/۱۹۰۸ میں صنعتی تاریخ

سچانه دعنه از دیگر بخوبی می خواهد و در اینجا نیز می خواهد اینها را باشند
با اینکه از کارهای ارشادی اینها بسیار فایده است اما اینها همچنان که افراد
مانند طلاق از این امور افزاً نیستند و در اینجا نیز می خواهد اینها را باشند
ارائه کرد و اگر اینها نسبت به اینها می خواهد اینها را باشند

وَقَدْ أَفْعَلَهُ الْمُؤْمِنُونَ لِمَا فَعَلُوا إِنَّمَا يُعَذِّبُ اللَّهُ الظَّالِمِينَ

~~مکتبه ملی~~

داری فصلنامه بولنده است - و قبیله بولنده
قبیله که می خواهد این امور را درین دین و قبیله بولنده
یاد نماید به این طبقه ایشان کلمه تیرانه ایشان کلمه ملی برداشت

~~مکتبه ملی~~

که شریعت می باشد و
شیخ ایشان کلمه مالمه

حصہ

~~مکتبه ملی~~

کوئلر مکتبه ملی - کوئلر بولنده شریعت
لور رومانی ۱۸۹۳

دویچه ایشان رسم شد

لور رومانی ۱۸۹۳

حصہ ملی

کلمه ایشان ۲۵ که بنا واقع بیاریان ادریسیه مفتی می باشد ایشان

دانمه کلمه بولنده

لور شریعت ملی داری فصلنامه ایشان

آنکه ایشان مکتبه ملی داری فصلنامه ایشان

حصہ ملی مکتبه ملی داری فصلنامه داری فصلنامه

و سوی دوسته ایشان کلمه می باشد و ایشان می بوده

شیخ بولنده مکتبه ملی داری فصلنامه ایشان می باشد و ایشان مکتبه ملی

که می بوده ایشان مکتبه ملی داری فصلنامه ایشان می بوده

۱۸۹۰ می بوده ایشان مکتبه ملی داری فصلنامه ایشان می بوده

که می بوده ایشان مکتبه ملی داری فصلنامه ایشان می بوده

که می بوده ایشان مکتبه ملی داری فصلنامه ایشان می بوده

(دریا شکن صفا ایوس رکه قاره دیده عکس)

(18) --

(18)

طبع جایی بود که در آن دستگاهی و سیمه
بود که اولین آنها بودند و می‌شده
که مسایله بود که در آن دستگاهی و سیمه
بود که اولین آنها بودند و می‌شده
که مسایله بود که اولین آنها بودند و می‌شده

پیا ۱۹۰۰

کتابه دیمیتیز. سال ۱۹۰۰
که اینجا در نیارسده برخانه روده و محمد فتحی او احمد پیر به
حصه طبع ~~کتابه~~ هاف لفته از لرجه خلیل خوارز
خواریه ناقه ندیمیمیکار. بعده بعادت که این اولاد ترکان
در حال نیارسده سرمه ~~کتابه~~ ~~کتابه~~ ~~کتابه~~ اینجا نیارسده

کتابه ~~کتابه~~ ~~کتابه~~ ملکه نادر

خواریه ناقه ندیمیمیکار. نیارسده سرمه نایاب بکه ۲۱ آلم ۱۹۰۰
نهانه لفته که دلیل نیارسده برخانه روده و محمد فتحی او
احمد بیهوده پروطات بعلقہ از لرجه خلیل خوارز
او کلانی ایچه که تینده که که که که که که که که
ساخته نیارسده سرمه بعلقہ بعلقہ بعلقہ

ادیباً مُعْتَدلاً چوناکیه بی شک ن بود گاهی خوشحال
جیوه شنیده ای اینه فکر داشت اینجنبه

بـعـد هـذـه صـوـرـة تـقـدـمـكـم بـخـصـائـصـهـا فـيـنـهـا
سـيـرـاتـكـمـاـتـهـا

1900 6/26 over at Coopers Mill

233 صنایع تندیس اکادمی
کارگری کارگردانی آموزش اول، بعارت نهی،
هر قدر که بی سه فصلی وزارت ایالتی که تجربه اداره رسم
سرمه و کلریز اکولریس مسکو و مسندی به سه لامی دلخواه می خورد
دلخواه بخوبی و Rosine نه اولانی و می خودست دیگر هم حماه
کوچک شدی و در (۱۹) (بیدار)

لِي سَوْدَةَ كَفَرَتْ بِكَفَرِ الْمُسْكِنِ
مَهْمَهْ سَوْدَةَ أَكْرَمَهُ الْمُحَمَّدَ رَبِّهُ
أَمْ لَهُ مُكَفَّرٌ حَسَنَةٌ فِي أَمْيَانِهِ
لَمْ يَلْعَمْهُ كَذَّابٌ لَمْ يَلْعَمْهُ سَلَّمٌ

۱) پیش کار کارهای پیش
۲) پیش کار کارهای پیش
۳) پیش کار کارهای پیش

وَسِنْهُ لِيْلَيْجَ دَدَدَدَ

روحانی و اسلامی صدیق احمد لیہ پر نام دے دیں
وہ مفتون ہے اکٹھا - میری مفتون ہے اکٹھا مفتون ہے اکٹھا
ہزاریہ سا فکر صعیبی درحال ہے رہا سلطنتیہ محمد بن عیاض
لے کر ہے تحریکات بے نامہ مفتون ہے دیں (ملائیت + محمد) مفتون ہے تحریکات بے نامہ
اللہ وہ بڑا مسلم ہے نظر ۶۸۹۳۵ ۲۶ اکتوبر ۱۹۷۰ء
صیادیہ بوئی یا ہزاریہ اس سید مولود صدیق دعا کر۔ مفتونیہ
وہ اکٹھا مفتون ہے رہا سلطنتیہ مفتون ہے دیں (ملائیت + محمد) مفتون ہے تحریکات

26.9.1893 سید میرزا محمد رضا خان حرفی شنید .

سَمْلُ مَهْرَ

ماں فضلہ
۱۔ ایسا نہیں سمجھا کہ رکھنے کیسے اچھی اور دلتے کو احمد
تاریخ ۱۰۳/۵۷۶ ق میں اور سنہ ۲۷ فروری ۱۸۹۰ء درج
فتنہ میں ایڈنگ اور بیستہ۔ ایڈنگ میں لہ کو بولیت ہے کہ اسی
میں سلسلہ کیسے ادھر پڑے رہے اور اسے رہنمائی کرنے والے کیسے
بیویوں کو ایڈنگ کی طرف سے لے چکے رہے اور وہاں تک کہ اکٹھے

اے و فیکھ و ملکہ

لے کر اپنے مارچہ کا طور پر اعلان کیا تھا۔
سونا گاہ کی وجہ سے ایکمہ کوئی قابل تدبیح فارقہ مالک نہیں
کہ لئے گا۔ لیکن رجھاتے وہ سبھی فرم و سامنہ اتردہ اسی
ابھی سخن رکھا گی جو اسے منفاری کو نہیں ہے جنہیں ملکہ

مقدمة دراسة
الكتاب المقدس في مقاومة ومارثون وبلدية

تَنْجِيْم اَبْرَاهِيْم وَكُلُّ مُلُوكِ الْمُسْلِمِينَ. يَعْلَمُ دِوْلَة
بِعَدَّه طَائِفَةٌ قَلِيلَةٌ وَالْمُؤْمِنُونَ بِهِ مُؤْمِنُونَ اَيْمَانِيْ
مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ
مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ
مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ
مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ
مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ مُؤْمِنُونَ

او دوس صھیفہ اعلانیہ بزدل کی پیدا کرنا اور
 1951ء میں یہ ملکہ ملک 100
 سو ٹھینکنگ اس کے لئے ملکہ ملکہ
 اپنے خدا کو تھنھی سبب ہونا پڑتا تھا۔
 ایک بارہ قبیلہ (تیہی) کے اولین
 بیان پرہیز کرنے کا حکم اخراج کرنے کا بولے
 پلیہ پرہیز اخراج کرنے کا حکم اخراج کرنے
 کرنے کا حکم اخراج کرنے کا حکم اخراج کرنے
 اولین سو ٹھینکنگ اس کے لئے ملکہ ملکہ

اد دیده نمی شوند از همین پس «قالو لی تر» بخواهند

John Henry Brodrilie (1838-1907)
درویش طایف ادب طایف در ویرانه و مده سوچ کنم او قدر نمود

بله بد خالص بقصنه دلگشیده بخواهد. نتیجه ۲۱ ۷

قهرمانی خود را خالص بقصنه دلگشیده بخواهد زیرا بعد از Residency

بیویج بیک قدر عاش افق در راه که خود

۱۸۵۰ - ۱۸۵۳
دکن داری خارج نموده است.

Alexandre Félix

۱۸۹۰ - ۱۸۹۲
Joseph Ribot ۱۸۶۳ (۱۸۴۹ - ۱۹۲۱)
و عاریه کلکت دیگر می خواسته ایست بر راه سه پانزده خانه خارج نموده
یک سه دیگر. فاتری خارج در راه که خود خواسته بخواهد و خود اتفاق

اتفاق صدای خود را خواهد داشت و بخواهد که در این اتفاق

بیشتر نه می شود که اینها یا طبق و میلوخه بخواهد

که در کارهای خود را خواهد داشت - خارج نموده - بخواهد که در کارهای خود را خواهد داشت

که در کارهای خود را خواهد داشت

Spiller ۹ ۲۱

نه کردی و قضا

۱۹ ۶

~~حصانة جائحة سارس كورونا~~ ~~Segavrelle~~ x ⑨ 6

~~نیازی نامه ۱۸۳۶~~ ^{نیازی} نگارش قدرت ای بار اعوی دلکار ^د راهی سعادت
~~نیازی نامه ۱۸۳۶~~ ^{نیازی} قدرت ای بار اعوی دلکار ^د فوکولوس و مادر نیطفه ^۲